GENÇ NEFESLER

NESİLLERDEN ÇAĞLARA *ISSN: 3062-1879*

9.SAYI
İNTİBAH
Eylül/Ekim
EDEBİYAT DERGİSİ
gencnefesler.org

KORUK
Bekir KARACA

Ne olgunşalmayı beklemiş
nede tatlanmayı

AŞK MEKTUPLARI
İlknur AYDIN

İnsan, kelimeleri yazarken aslında kendinden bir parçayı katlayıp zarfın içine bırakır.

BUHARA
Shoxijahon Urunov
-Abdulaziz Rahim

Bilim,kültürün ve maneviyatın şehri

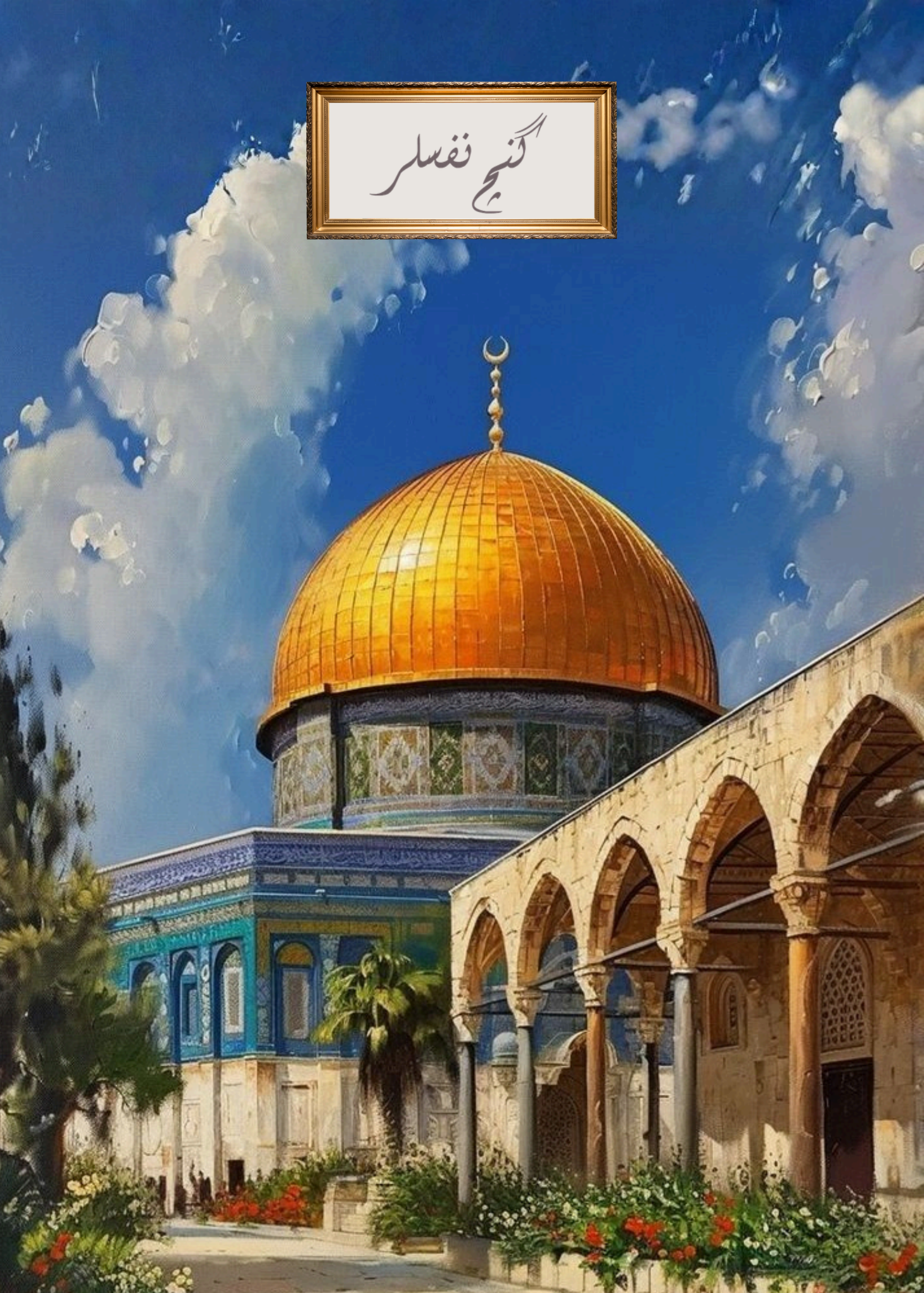
UBUNTU FELSEFESİ
Ahmet Kağan DAYAN

"Ben, biz olduğumuz zaman benim."

Uyanış yalnızca gözlerin açılması değil; zihnin, kalbin ve vicdanın yeniden hayata dönmesidir.

"kalemin iz bıraktığı her yerde, insan kendi hikayesini bulur."

Abdulaziz Rahim, Ahmet Furkan YALÇIN, Ahmet Halil Utkuoğlu, Ahmet Kağan DAYAN, Bekir KARACA, Cemal KARSAVRAN, Dilek Bozbay, Ebrar SOLAK, Erdal Burak, Filiz TANRIKULU, Güven İLERU, Hasan Hüseyin AYGÜN, Hatice Kübra KÜÇÜKKESKİN, İbrahim ŞAŞMA, İlknur AYDIN, İlknur OLGUN, Melek ACAR, Mesken EKER, Mustafa Eren ARSLAN, Ozan EBEDİ, Samet UĞURLU, Shoxijahon Urunov, Sümeyye Meryem

گنج نفسلر

İÇİNDEKİLER

Bu sayıya bir isim verecek olsaydınız ne olurdu ? .....

04 İntibah .....Ahmet Furkan YALÇIN
05 Koruk ..... Bekir KARACA
06–07 Türk Edebiyatında Aşk Mektupları ..... İlknur AYDIN
08 Sanat ve Hayat .....Hatice Kübra KÜÇÜKKESKİN
09 Dostoyevski .....Filiz TANRIKULU
10–11 Ubuntu Felsefesi .....Ahmet Kağan DAYAN
12 Sessizlik Konuşurken .....İlknur AYDIN
13–14 Buhara .....Shoxijahon URUNOW
15 Kalemin Sahibi Kim? .....Ebrar SOLAK
16 Bayram Sabahı ve Ütü Yanığı .....Erdal BURAK
17 İntibah: İnsan Neye Uyanır... ..... Sümeyye MERYEM
18–19 Nurettin Topçu'nun İsyan Ahlakı Üzerine Bir İnceleme .....Mesken EKER
20 Yitik Cennet ..... Güven İLERU
21 İntibah (Namık Kemal) .....
22 Senfoni .....Ahmet Halil UTKANOĞLU
Kayıp Sandık .....Dilek BOZBAY
Gelen Kim .....Ahmet Furkan YALÇIN
Gıpya-i Bî-Haberân .....Samet UĞURLU
23–24 Diriliş Neslinin Amentüsü ..... Güven İLERU
25 Ömer Seyfettin – Beyaz Lale .....
26 Stepançikovo Köyü ve Sakinleri (1859) .....
27 Of Human Bondage (İnsanlık Suçu) .....
28–29 Özümüzle Hasbihal ..... Mustafa Eren ARSLAN
30 Bu Sabah ..... Ozan EBEDİ
Aşkın Sonsuzluğunda .....Cemal KARSAVRAN
Zaman ..... Filiz TANRIKULU
Esaret ..... Hatice Kübra KÜÇÜKKESKİN
31 Güneşi Göğsümde Söndürdüm ..... Güven İLERU
Kemiren Acı ..... Melek ACAR
32 Zamansız Bir İltica ..... Mesken EKER
Sadece Bana ..... Erdal BURAK
Kıymık Parçası ..... İlknur OLGUN
33 Güzelliğin On Par'etmez .....
34 Hayal-i Hâlim ..... Hasan Hüseyin AYGÜN
Şubat'ın Kaleminden Şubat ..... İbrahim ŞAŞMA
35 Mustafa Kutlu .....
36 Cengiz Aytmatov .....
37 Sabahattin Ali .....
38 Rasim Özdenören .....
39 Böyle Buyurdu Zerdüşt .....
40 Bize Göre ..... Ahmet Haşim
41 Kiralık Konak /Yakup Kadri Karaosmanoğlu.....

ISSN : 3062-1879

SAHİBİ
Ahmet Furkan YALÇIN

GENEL YAYIN YÖNETMENLERİ
Bekir KARACA
Hasan Hüseyin AYGÜN

EDİTÖRLER
Güven İLERU
Hatice Kübra KÜÇÜKKESKİN
Büşra ARSLAN

TASARIM
İlknur AYDIN
Ahmet Furkan YALÇIN

BASKI -
ASOR DİJİTAL

Ferhuniye Mah Sultanşah Cad.
No:12/c Selçuklu / Konya

Matbaa Sertifika No: 69610

İLETİŞİM
05510652944

Gmail:
gencnefesler21@gmail.com

twitter(X): @gencnefesler_

Instagram: @genc_nefesler

GENÇ NEFESLER DERGİ
Nesillerden Çağlara
ISSN: 3062-1879

www.gencnefesler.org

Her hakkı mahfuzdur. Dergideki yazı, fotoğraf ve diğer görsellerin izin alınmadan veya kaynak gösterilmeden her türlü ortamda basılması yasaktır. Kaynakçalar web sitemizde paylaşılacaktır.

HAKKIMIZDA

Edebiyat, insan ruhuna dokunan ve topluma derin izler bırakan önemli bir sanattır. Günlük hayatımızın rutinlerinde, güzel günlerimizde ya da zor anlarımızda, hep bir yol gösterici olarak yanımızda olmuştur ve olmaya devam edecektir. Özellikle gençlerin yazdığı yazıların geniş kitlelere ulaşması, onların kendilerini ifade etmeleri ve topluma katkı sunmaları açısından oldukça önemlidir bu yüzden şiirlerin, edebi makalelerin ve bütün insanlara hitap eden yazıların insanlara daha rahat ulaşabilmesi için böyle bir kuruluş yoluna gidilmiştir.

Edebiyata, düşünceye ve sanata dair söylemek istediğin sözler mi var? Yazılarının başkalarına ilham vermesini mi istiyorsun? İşte burada senin gibi kalemi güçlü, düşünen, sorgulayan ve hayal eden genç yazarlarla bir aradayız.

Bu platform, genç kalemlerin kendilerini özgürce ifade edebileceği, seslerini duyurabileceği ve yazılarını geniş bir kitleyle paylaşabileceği bir alan olarak kuruldu.
Yazılarını bizimle paylaşabilirsiniz.

Bütün varlığımızla Allah'a yönelmemiz ve O'nun yolunda cihat etmemiz gerekmektedir. Çünkü biz, ancak ve ancak O'nun kullarıyız.

Genç Nefesler Dergisi 2021 yılında bir okulda hayal edilerek başlamış, ardından ise 2025 ocak ayında bir dergi olarak yayın hayatına devam etmiştir. Her şey bir fikirle doğar; ardından bu fikir hayata geçer, gelişir ve büyür. Eğer yeterli emek ve çaba gösterilirse bu fikir büyük bir anlam kazanabilir.

Genç Nefesler, herhangi bir ideolojiyi benimsememiş, tamamen özgün bir yayın olarak varlığını sürdürmektedir. Bununla birlikte, yazarları farklı düşünce ve ideolojilerden esinlenerek yazılar kaleme alabilir; ancak bu, her fikre sınırsız bir saygı gösterildiği anlamına gelmez; dergi, çizgilerini bir edebiyat dergisi olarak belirlemiş ve bu doğrultuda yazım ve basım hayatına devam etmektedir.

Ahmet Furkan YALÇIN

"İntibah", yalnızca sözlükteki karşılığıyla değil; insanın kendi eliyle ördüğü yanılsama kozasını yırtıp çıktığı o sarsıcı anla anlam kazanan derin bir kavramdır.

Namık Kemal'in aynı adlı eserinde de ana karakterin ulaştığı yer süslü bir farkındalık değil; gecikmiş, bedeli ağır ödenmiş ve kaçınılmaz bir acı hakikattir.
Hayatın akışı içinde çoğumuz, zihnimizin kuytu köşelerine sakladığımız o keskin gerçeklerden kaçarak yaşarız.

Kendimize söylediğimiz tatlı yalanlar ve sığındığımız sahte avuntular bir süreliğine içimizi ferahlatsa da zamanın ilerleyişini durdurmaya yetmez.

Kaçtığımız her gün, aslında yüzleşmenin şiddetini artıran sessiz bir birikimdir.
Ve nihayetinde o an gelir. İnsanın artık kaçacak bir gölge bulamadığı o keskin virajda uyanış kaçınılmaz olur.

Bu uyanış, sabaha gözlerini huzurla açmak gibi değil; karanlığın ortasında kendi çıplak gerçeğinle baş başa kalmak gibidir. İntibah, tam da budur: Kendi ellerimizle ertelediğimiz ne varsa, günün sonunda hepsiyle birden yüzleşmek zorunda kalışımız...

Korku bilmez bir yürek, sarsılmaz bir bilek,
Gözlerinde hakikatin o keskin ışığı...
Hayal etmek kolay, katlanmak gerek;
Gör artık rüya değil, hayatın acı gerçeğini.
— Tevfik Fikret

Bazen insan sabahın koynundan sökülüp alınmak istemez; yataktan kalkmak, günün sırtına yüklediği o ezbere koşturmacaya girmek ağır gelir.

Sadece kendi varlığı için olsa belki hiç kalkmayacaktır. Fakat tek başına duramaz insan; kendi için adım atamadığı günlerde, gözünün içine baktığı bir eşi, sarıldığı bir çocuğu ya da tutunduğu bir başkası için kalkar o yataktan.

Hayat, bazen sırf başkalarının varlığına duyulan sorumluluk yüzünden sürdürülür.
Şimdilerde ise insanlar uyanmayı hiç istemiyor. Hayatın somut gerçekliğiyle yüzleşmektense, bilerek ve isteyerek ıskalıyorlar günü.

Ekranların soğuk ışığında, zihni bulandıran o büyük bilgi çöplüğünde kandırılmaya razı bir avuntu arıyorlar. İş yerinde patronun söylediği yalanlara bile bile göz yumuyor, o illüzyonun içinde kalmayı yeğliyorlar.

Kimi hayatla olan bağını tamamen koparıp kabuğuna çekiliyor, kimi ise tam da avazı çıktığı kadar bağırması gereken yerde derin bir suskunluğa gömülüyor.

"Bütün uyuyanları uyandırmaya bir tek uyanık yeter," demişti Malcolm X. Oysa bugün uyanmak için bile bir başkasının peşine takılmayı bekleyen, sorumluluğu devretmeye meyilli kalabalıklar var. Fakat pasif bir beklenti içinde kalarak ve kendimizi kandırmaya devam ederek hiçbir yere varamayız.

Uyanan kişinin asıl sorumluluğu, kazandığı bu sarsıcı farkındalığı yalnız bir yük olarak taşımak değil; karanlıkta bocalayanlara kendi illüzyonlarından sıyrılmaları için cesaret vermektir. Çünkü gerçek bir intibah, bireysel bir uyanışla başlasa da ancak çevresindeki uykuyu dağıtabildiği ve toplumun vicdanına dokunabildiği sürece hakiki bir özgürleşmeye dönüşür.

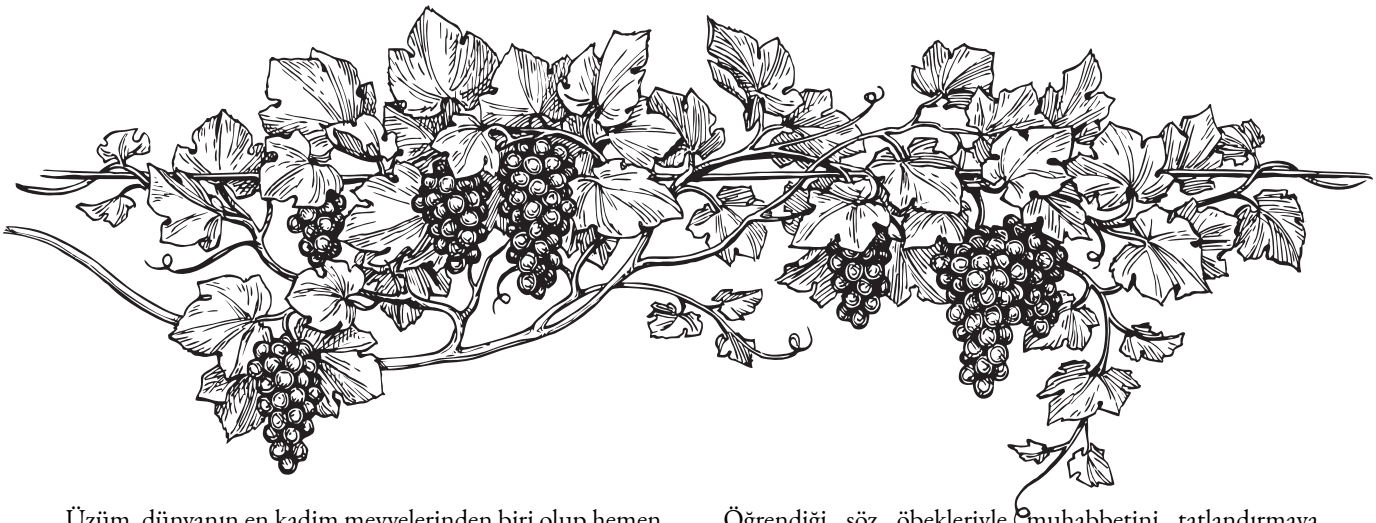
Aksi takdirde, gözünü hakikate açmış her birey kendisiyle sınırlı kalan bir farkındalığın cenderesinde sıkışıp kalır. Çünkü yalnız uyanmak, karanlığı yok etmeye yetmez; sadece etrafındaki koyuluğu ve çaresizliği daha net görmene yarar. Asıl mesele, uykunun o konforlu uyuşukluğuna yenik düşmüş zihinleri incitmeden, fakat gerçeklerin sarsıcı gücünü de saklamadan yeni bir sabahın imkânına inandırabilmektir. İntibah, tek kişilik bir aydınlanma yürüyüşü değil; bireyden başlayıp toplumsal vicdana yayılan kolektif bir silkeleniştir.

Günün sonunda hayat, kaçtığımız illüzyonların tatlı masallarıyla değil, yüzleşmeyi göze aldığımız acı gerçeklerin omurgasıyla biçimlenir. Uykuda kalmayı seçenlerin pasif sürüklenişine ortak olmak yerine, uyanışın getirdiği ağır ama onurlu yükü sırtlanmak gerekir. Ancak o zaman Namık Kemal'in bahsettiği acı hakikat, insanı ezen bir çaresizlik olmaktan çıkar; kendi kaderinin ve özgürlüğünün tek hâkimi olacağı yepyeni bir varoluşun ilk adımına dönüşür.

Hayat, kaçtığımız illüzyonların tatlı masallarıyla değil, yüzleşmeyi göze aldığımız acı gerçeklerin omurgasıyla biçimlenir.

Bekir KARACA

Üzüm, dünyanın en kadim meyvelerinden biri olup hemen hemen her kültürde yeri vardır. Üzümün muhtelif alanlarda kullanılıyor olması, onu antik çağlardan beri en bilinir meyvelerden biri kılmıştır. Ülkemizde de üretimi oldukça yaygın olan bu meyve kültürümüze de yerleşmiştir.

Batı'daki "şarap" kültürü odağından ziyade; pekmez, kuru üzüm, koruk, hoşaf gibi şekilleriyle kültürümüzde yerini sağlamlaştırmıştır.

Narenciye dediğimiz limon, turunç gibi meyvelerin yanı sıra yemeklere ekşi lezzet vermesi için kullanılan koruk, üzümün tam olgunlaşmadan toplanmasıyla elde edilir.

Koruk sadece ekşilik vermesi için değil türlü baharatlarla karıştırılarak bir çerez misali de tüketilir. Ancak esas itibariyle koruk, üzümün ham halidir.

Gerek hal ve hareketleri gerekse sözleriyle "koruk" ile eşdeğer insanlar var. Ne olgunlaşmayı beklemiş ne de tatlanmayı. Ekşi tadıyla ancak salataya ve diğer mezelere aroma olacak koruk, ekşiliğiyle bir yere kadar alternatif sunsa da limon gibi keskin ve belirgin bir kimlik kazanamamıştır.

Doğada pek çok meselenin özü görmeyi bilene anlatılmıştır. Tıpkı bu durum gibi. Hamlık, ancak ekşi tat vermeye yarar. Belki bazı kimselerce çok sevilir fakat bir yere kadar.

Ham insan da bir yere kadar bulunduğu ortamda kalır. Bir süre sonra ekşiliğinden çevresini kaybetmeye başlar. Sözlerinin acılığı da cabası.

Öğrendiği söz öbekleriyle muhabbetini tatlandırmaya çalışsa da olmaz. Ruhuna işlemeyen olgunluk, koruk üzerinde iğreti durur.

Çünkü koruk iken olgunlaşan üzüme talip olan az olur. taneleri yenemeyecek kadar küçüktür hele ki çekirdekliyse. Böylece özündeki sertlik, tatlanmasına mani olan o hamlığın en somut kanıtı olacaktır.

Doğa, koruğa olgunlaşması için zamanı şart koşar. Güneşin altında beklemekten ve yanmaktan başka çaresi yoktur üzümün. Ancak insan için durum farklıdır.

İnsan, koruk kalmayı bir tercih olarak ruhuna giydirdiğinde zaman ona yalnızca yaş katar, tat katmaz.

Bilgiyle harmanlanmayan tecrübe imbiğinden geçmeyen her söz; koruğun o meşhur, ağız buran ekşiliği gibi muhatabının dimağında nahoş bir iz bırakır.

Neticede, olgunlaşmak sadece tatlanmak değil aynı zamanda başkasına yük olan o keskin ekşilikten vazgeçme iradesidir.

Olgunlaşamayan her ruh,
kendi çekirdeğinin
sertliğinde boğulmaya
mahkûmdur.

İlknur AYDIN

Bir mektup, aslında hiçbir zaman kâğıda yazılmaz; önce insanın kalbine düşer. Kalem, yalnızca o sessizliği görünür kılar. Belki de bu yüzden mektuplar, bir dönemin en mahrem tanıklarıdır.

Mürekkep kurur, kâğıt sararır, zarflar eski çekmecelerde unutulur; ama içlerinde taşınan duygu, yıllar geçse de yaşamaya devam eder. Türk edebiyatının aşk mektupları da böyledir. Onlar yalnızca iki insan arasında gidip gelen satırlar değil, aşkın zamana karşı direnişidir.

Bu uzun yolculuğun ilk duraklarından biri, Divan edebiyatının büyük sesi Fuzûlî'dir. Onun dünyasında aşk, kavuşmaktan çok bekleyebilmektir.

Mektup ise sevgiliye ulaşmasa bile âşığın gönlünü hafifleten sessiz bir duadır. Kalem, yalnızca kelimeleri değil, sabrı da taşır. Bu yüzden Fuzûlî'nin satırlarında hissedilen şey, bir insana duyulan sevgiden öte, aşkın insanı olgunlaştıran ateşidir.

Asırlar geçer; kâğıdın rengi değişir, fakat özlemin rengi değişmez. Sürgün yollarında yazılan satırlar, vatan hasretiyle sevda hasretinin birbirine karıştığını gösterir. Mektup artık yalnızca sevgiliye değil, geride bırakılan hayata da yazılmaktadır. Türk edebiyatında mektup, böylece yalnızca aşkın değil, ayrılığın da dili hâline gelir.

Sonra zaman bizi başka bir pencerenin önüne götürür. Demir parmaklıkların ardından yazılan mektuplar... Nâzım Hikmet, Piraye'ye gönderdiği satırlarda sevmenin yalnızca kavuşmak olmadığını hissettirir.

Onun mektuplarında umut, en az aşk kadar güçlüdür. Dışarıdaki gökyüzünü, açan bir ağacı ya da esen rüzgârı anlatırken aslında sevdiği insana yaşamın hâlâ güzel olduğunu söylemeye çalışır. İşte bu yüzden o mektuplar yalnızca bir aşkın değil, insanın umuda tutunma çabasının da belgesidir.

Nâzım'ın coşkun sesi yavaş yavaş dinginleşir ve bizi Sabahattin Ali'nin dünyasına bırakır. Aliye Hanım'a yazdığı mektuplarda gösterişli cümleler yerine güven duygusu vardır.

Hayatın yorgunluğu, geçim telaşı ve uzaklık, sevginin önüne geçmez; aksine onu daha gerçek kılar. İnsan, o satırların ardında büyük aşkların bazen en sade kelimelerle yaşandığını fark eder.

Aşk, her zaman aynı sesle konuşmaz. Bazen de şiir kıyısında dolaşır. Cemal Süreya için mektup, şiirin henüz yayımlanmamış hâlidir.

Duyguların en savunmasız anı, önce bir zarfa emanet edilir. Sonra belki bir dizeye dönüşür, belki de yalnızca iki insan arasında kalır. Mektup, onun kaleminde söylenemeyenleri incitmeden söylemenin yoludur.

Bir başka masada ise Ahmet Hamdi Tanpınar oturur. Onun mektuplarında zaman da bir muhataptır.

Beklemek yalnızca bir insanı beklemek değildir; bazen geçmişi, bazen geleceği, bazen de insanın kendisini beklemesidir. Bu yüzden Tanpınar'ın mektupları okunurken saatler değil, duygular ağır ağır ilerler.

Ve İstanbul'un akşamı çöker.

Şehrin ışıkları Boğaz'a vururken Attilâ İlhan'ın dünyasında aşk, sokaklarla birlikte yürür. Şehir, sevilen kişinin yokluğunu büyüten sessiz bir tanığa dönüşür. Yağmurun sesi, vapur düdükleri, gecenin ıssızlığı... Hepsi mektubun görünmeyen satırları olur.

Belki de yüzden aşk mektupları hiçbir zaman yalnızca geçmişe ait değildir. Bugün bir mesaj saniyeler içinde yerine ulaşabilir; ama hiçbir ekran, günlerce beklenen bir zarfın heyecanını taşıyamaz.

Çünkü mektup, aceleye değil, zamana inanır. İnsan, kelimeleri yazarken aslında kendinden bir parçayı katlayıp zarfın içine bırakır.

Belki de bütün aşk mektuplarının söylediği tek bir hakikat vardır:

"Sevmek, unutulmamayı istemek değil; bir başkasının hayatında sessizce yaşamaya devam edebilmektir."

İlknur AYDIN

Sevgili,

Sana bu satırları hangi şehirden yazdığımın artık bir önemi yok.
Çünkü insan sevdiğine aynı şehirden değil, aynı özlemden sesleniyor.

Biliyor musun?
Senden sonra mektupların neden sarardığını anladım.
Beklemek, kâğıdın da rengini değiştiriyormuş.
Eskiden bunun zamandan olduğunu sanırdım.
Meğer özlemmiş.

Fuzûlî'nin asırlar önce sabır diye anlattığı şey, bugün benim masamın üzerinde duran bu boş çay bardağında yaşıyor.

Nâzım'ın demir kapılar ardında vazgeçmediği umut, her sabah pencereyi açarken içime dolan rüzgârda saklı.

Sabahattin Ali'nin sevgiyi gösterişli cümlelerden koruyan sessizliği ise bana senin adını yüksek sesle söylememeyi öğretti.

"İnsan bazen en çok yazamadığı satırlarda severmiş."

Ben de seni biraz eksik cümlelerle sevdim.
Biraz sustuklarımla.
Biraz beklediklerimle.
Biraz da sana hiç göndermediğim mektuplarla.

Eğer bir gün bu satırlar eline geçerse, senden beni hatırlamanı istemeyeceğim.
Yalnızca bir akşamüstü, pencereni açıp gökyüzüne bak.
Belki aynı buluta bakarız.
Belki aynı rüzgâr saçlarına dokunur.
Belki de hiçbir şey olmaz.
Ama ben yine de inanacağım...
Bir insanı gerçekten seven herkes, sonunda aynı gökyüzünün altında buluşur.

Sana kavuşamadığım için değil...
Seni sevmiş olduğum için teşekkür ederim.
Çünkü bazı insanlar hayatımıza kalmak için değil, kalbimize bir mektup bırakmak için gelir.

Ve ben...
o mektubu hâlâ katlayıp içimde taşıyorum.

İlknur Aydın

Hatice Kübra KÜÇÜKKESKİN

Hayat zor... İnsan olmak zor zanaat.

Her gün baş ettiğimiz binlerce şey var. Bir de üzerine kendimizle baş etmeye çalışıyoruz. Hele benim gibi çok düşünen bir insansanız işiniz daha da zor. Koca bir hayatın koca yükü omuzlarımızda her an. Boşuna bir zanaat değil bu iş. Nefes aldığımız her an bir sanat dokuyoruz dünyaya.

Doğrular, yanlışlar, sorumluluklar, planlar, ilişkiler...

Her bir kavram dokunması gereken bir halı gibi. Bir düşünelim, biriyle herhangi bir konuda anlaşamadığınızda hangi yolu tercih edersiniz?

Hiçbir işe yaramayacak olan kavga ve şiddeti mi? Yoksa sakince konuşarak ortak bir nokta bulabilmeyi mi? Eğer ikinci seçeneği seçtiyseniz siz de bu hayatta bir sanatçısınız demektir.

Bu dünyada da herhangi bir şeyin şiddetle gelişmesi münasip değildir. Şiddet bir sanat değildir. Mühim olan zarafetin sesidir.

Bugün medeniyetimizin geldiği noktayı sanatçılara borçluyuz. Örnek olarak bilim insanlarına dikkat çekmek istiyorum. Bir bilim insanı sadece bu kimliğiyle bilinir tüm dünyada. Bu yanlış değildir. Daha az fark edilen bir nokta ise onların da bir sanatçı olduğudur.

Sabrı ve emeğiyle ortaya çıkardıkları icatlarıyla, keşifleriyle insanlığa yararlı olmuşlardır. Aslına bakılırsa bir şekilde yararlı olmak isteyen tüm iyi kalpli insanları bu kefeye rahatlıkla koymamız mümkündür.

Resim ve müzik güzel sanat dallarıdır. Fakat sanat herhangi bir sınıflandırmadan ibaret değildir.

Aklıselimlik, mantıklı ve sağlıklı bir düşünce yapısı, sorumluluk bilinci, kibarlık, nezaket...

Hepsi sanattır. Bir insana nazik davrandığımızda bir insan kazanmanın halısını dokuruz. Bir kibarlık, bir sakinlik insanı nice belalardan koruyabilir, yeni sanatlara kapılar açabilir. Mesele sadece kalptedir, fani dünyayı dengeyle yürüyebilmektedir.

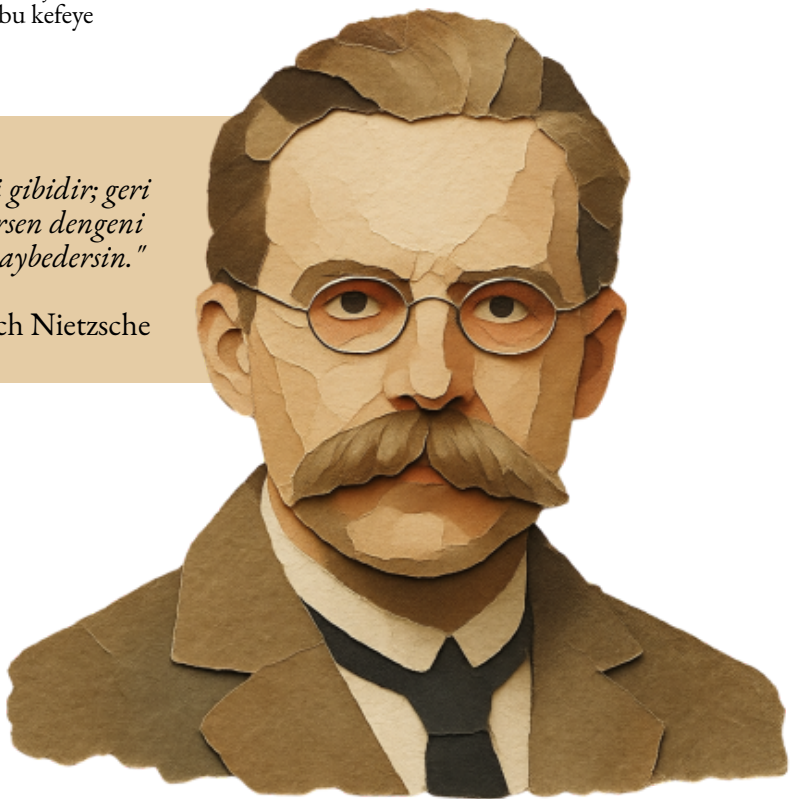
Bu yönden insanı aynı zamanda tüm canlıları bir akrobata benzetirim. İnce bir ipin üzerinde dengeyle yürüyebilenler bu işi başarmış demektir.

Bu ince ip hayatın ta kendisidir. Ona dengeyle sadık kalırsan seni tutar, ona karşı çıkarsan seni düşürür.

"Yaşamak bir zanaattır, çünkü bu işten kârlı çıkarız. Yaşamak bir sanattır, çünkü elimize bir nakit geçmese de bundan keyif alırız. Bu işin kârı oyunu kuralına göre oynamaktır. Çünkü bir sanatçı her daim kazanır, kimse ona bir ödül vermese bile."

"Hayat, bir ip cambazının yürüyüşü gibidir; geri bakarsan düşersin, fazla hızlı gidersen dengeni kaybedersin."

— Friedrich Nietzsche

Filiz TANRIKULU

Fyodor Dostoyevski (1821–1881), dünya edebiyatının en önemli romancı ve düşünürlerinden biridir.

Rusya'nın Moskova kentinde doğan Dostoyevski, küçük yaşlardan itibaren edebiyata ilgi duymuş, eğitimini askerî mühendislik alanında tamamlamasına rağmen yazarlığı seçmiştir. İlk romanı İnsancıklar ile edebiyat çevrelerinin dikkatini çekmiş, ancak daha sonra dönemin yönetimine muhalif düşüncelere sahip aydınlarla birlikte hareket ettiği gerekçesiyle tutuklanmıştır. İdam cezasına çarptırılan yazarın cezası son anda affedilmiş ve yerine Sibirya'da kürek mahkûmiyeti ile zorunlu askerlik cezası verilmiştir. Bu zorlu yıllar, onun dünya görüşünü ve edebî anlayışını derinden etkilemiştir.

Dostoyevski'nin eserlerinde insan psikolojisi, vicdan, suç, ceza, inanç, ahlak, özgür irade, yalnızlık ve varoluş gibi temalar ön plandadır. Karakterlerinin iç dünyasını ayrıntılı biçimde çözümleyerek insan ruhunun karmaşık yapısını başarıyla yansıtmıştır. Bu nedenle modern psikolojik romanın öncülerinden biri olarak kabul edilir. Başlıca eserleri arasında *Suç ve Ceza, Karamazov Kardeşler, Budala, Ecinniler, Yeraltından Notlar ve Kumarbaz yer almaktadır. Özellikle Suç ve Ceza ile Karamazov Kardeşler,* dünya edebiyatının en önemli romanları arasında gösterilir.

Dostoyevski, yalnızca güçlü bir romancı değil, aynı zamanda insanın varoluşunu, ahlaki sorumluluğunu ve inanç sorunlarını sorgulayan bir düşünürdür. Romanlarında bireyin iç çatışmalarını ve toplumla olan ilişkisini gerçekçi bir bakış açısıyla ele almış; psikoloji, felsefe ve edebiyat alanlarında derin izler bırakmıştır. Eserleri, Sigmund Freud, Friedrich Nietzsche, Jean-Paul Sartre ve Albert Camus gibi birçok düşünür ve yazarı etkilemiş, günümüzde de dünya genelinde ilgiyle okunmaya devam etmektedir.

YER ALTINDAN NOTLAR NE ANLATIYOR?

Yeraltından Notlar, Fyodor Dostoyevski tarafından 1864 yılında yayımlanan ve modern psikolojik romanın ilk örneklerinden biri kabul edilen önemli bir eserdir. Roman, toplumdan kendini soyutlamış, adı verilmeyen bir memurun iç dünyasını ve yaşadığı ruhsal çatışmaları konu edinir. "Yeraltı Adamı" olarak adlandırılan bu karakter; yalnız, huzursuz, kararsız ve sürekli kendi düşünceleriyle mücadele eden bir kişidir.

Kendini toplumdan üstün görmesine rağmen derin bir aşağılık duygusu taşır; insanlarla yakın ilişkiler kurmak isterken gururu ve öfkesi nedeniyle bunu başaramaz. Romanın ilk bölümünde kahraman, insan doğası, özgür irade, akıl, mutluluk ve toplum üzerine düşüncelerini dile getirirken, ikinci bölümde geçmişte yaşadığı olaylar aracılığıyla bu düşüncelerinin nasıl şekillendiği anlatılır. Özellikle eski arkadaşlarıyla yaşadığı aşağılanma duygusu ve Liza adlı genç kadınla kurduğu ilişki, onun sevgiye ve yakınlığa duyduğu ihtiyaç ile bunları reddeden kişiliği arasındaki çelişkiyi gözler önüne serer.

Dostoyevski bu eserinde, insanın yalnızca akıl ve çıkar doğrultusunda hareket eden bir varlık olmadığını savunur. Ona göre insan, özgür iradesini göstermek adına zaman zaman kendi mutluluğuna aykırı seçimler yapabilir ve bilinçli olarak acıyı tercih edebilir.

u yönüyle Yeraltından Notlar, bireyin toplumla çatışmasını, yabancılaşmasını, yalnızlığını ve kimlik arayışını derin bir psikolojik çözümlemeyle ele alır. Roman, insan ruhunun karmaşıklığını ve modern bireyin varoluşsal bunalımını etkileyici bir biçimde yansıttığı için yalnızca Rus edebiyatının değil, dünya edebiyatının da en önemli klasiklerinden biri olarak kabul edilir.

YAZAR GÖRÜŞÜYLE

Benim değerlendirmeme göre *Yeraltından Notlar*, insan psikolojisini en gerçekçi biçimde ele alan eserlerden biridir. Roman, okuyucuya yalnızlık, yabancılaşma, gurur, özgür irade ve kendini gerçekleştirme gibi kavramlar üzerine düşünme fırsatı sunar. Günümüzde de birçok insanın toplum içinde kendini yalnız hissetmesi, anlaşılmama korkusu yaşaması ve iç çatışmalarla mücadele etmesi, eserin hâlâ güncelliğini koruduğunu göstermektedir. Bu yönüyle *Yeraltından Notlar*, yalnızca bir roman değil, insan ruhunun derinliklerine yapılan etkileyici bir yolculuktur.

UBUNTU FELSEFESİ

Ahmet Kağan DAYAN

Afrika'yı sömüren emperyalistlerin, bölgeyi daha yakından incelemek için görevlendirdiği antropologlar, bir gün bir köyde çocuklarla küçük bir oyun oynamak isterler. Oyun aslında çok basittir: Başlangıç noktasından ağaca kadar en hızlı koşan çocuk, ağacın altındaki meyveleri yiyecektir. İlk bakışta sıradan bir yarış gibi görünür. Fakat bu oyun, bugün bizlere dayatılan rekabetçi sistemlere de fazlasıyla benzemektedir. Çünkü modern dünyanın insana öğrettiği şey çoğu zaman şudur: Öne geç, kazan, diğerlerini geride bırak.

Ancak Afrikalı çocuklar, bu oyuna bambaşka bir cevap verirler. Onlar tek tek koşup birinci olmaya çalışmak yerine el ele tutuşur, birlikte koşar ve ağacın altındaki meyveleri hep beraber yerler. Antropolog, neden böyle yaptıklarını sorduğunda çocuklar, "Biz **Ubuntu** yaptık." derler. Çünkü onların anlayışına göre topluluğun içindeki bir kişi bile mutsuz kalacaksa, diğerlerinin mutlu olmasının gerçek bir anlamı yoktur. Yani Ubuntu'nun özü, şu cümlede kendini gösterir: *"Ben, biz olduğumuz zaman benim."*

Bu söz, ilk duyulduğunda sade bir dayanışma cümlesi gibi görünebilir. Fakat biraz düşününce, aslında insanın varoluşuna dair çok daha derin bir anlam taşıdığı anlaşılır. Ubuntu, yalnızca paylaşmak ya da yardımlaşmak değildir. İnsanın, kendi insanlığını başkalarının insanlığıyla birlikte kurduğunu söyleyen bir bakış açısıdır. Başka bir deyişle insan, yalnız başına tamamlanmış bir varlık değildir; ailesiyle, topluluğuyla, dostlarıyla, komşularıyla ve hatta hiç tanımadığı insanlarla kurduğu ilişkiler içinde insan olur.

Ubuntu, ilk okuduğunuz an kafanızda muhtemelen canlanan, bireyi tamamen yok eden kolektivist bir anlayış değildir. Yani *"Birey' önemsizdir, yalnızca toplum önemlidir."* demez. Aksine, bireyi değerli kabul eder; fakat bireyin değerini ilişkilerden kopuk düşünmez. İnsan elbette kendi başına da kıymetlidir; ancak bu kıymet, başkalarının varlığını yok sayarak tamamlanmaz. Bu yüzden Ubuntu, bencil bir şekilde yalnızca kendini büyütmeye dayalı bir hayatı değil; uyumlu, sorumlu, merhametli ve karşılıklı tanımaya dayalı bir hayatı öne çıkarır.

Bu yönüyle Ubuntu, insanı sadece kendi çıkarları etrafında dönen bir varlık olarak görmez. İnsanın gerçek anlamda insanlaşması, başkasının varlığını ve hakkını tanımasıyla mümkündür.

Bir insan, yalnızca kendi mutluluğunu düşündüğünde değil; çevresindeki insanların acısını, ihtiyacını ve onurunu da dikkate aldığında ahlaki bakımdan olgunlaşır. Belki de bugünün dünyasında en çok eksikliğini hissettiğimiz şeylerden biri budur: Başkasının acısını kendimize uzak görmemek.

Ubuntu, aynı zamanda bireyin karakterini de terbiye eden bir anlayıştır. Bugün dünyada pek az bulunan Ubuntu sahibi insanlar; Başka insanların insanlığını tanır ve topluma karşı sorumlu hisseder ayrıca insan onurunu hayatının merkezine alır. İkili ilişkilerinde ise ilişkilerde suçlayıcı,ayrıştırıcı olan değil onarıcı rolü üstlenir.

Burada mesele, yalnızca toplumun ayakta kalması değildir. Asıl mesele, toplumu oluşturan bireylerin insanca karakter geliştirmesidir.

Çünkü kötü karakterli insanların oluşturduğu bir kalabalık, gerçek anlamda toplum olamaz. Ubuntu'nun asıl gayesi, insanların sadece yan yana durması değil; birbirine karşı ahlak, sorumluluk ve merhamet duygusuyla bağlı olmasıdır.

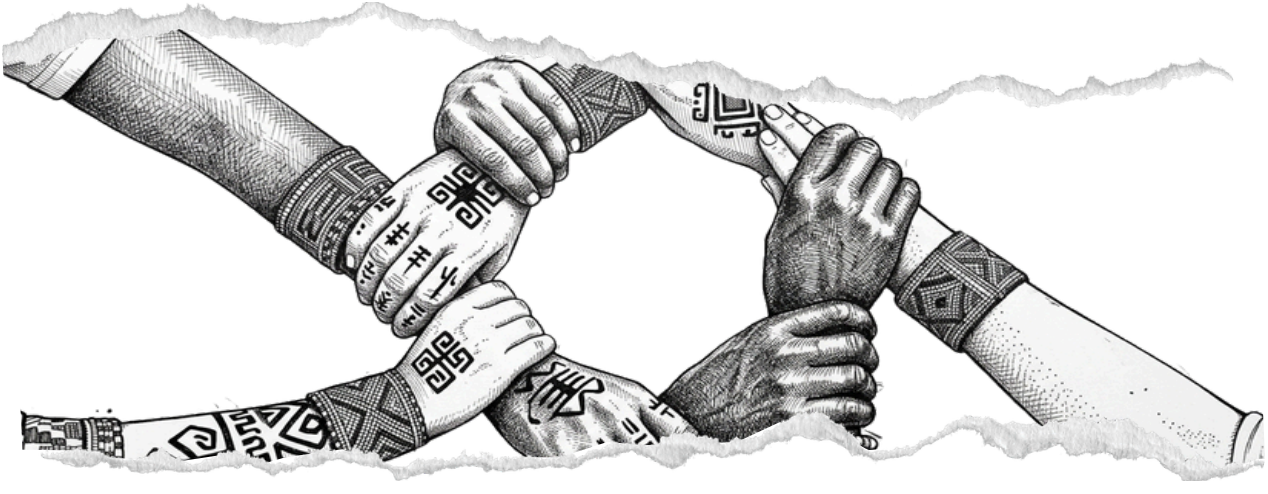
Ubuntu felsefesi, duygusal ve ahlaki bir yakınlık içermektedir. Kötülük karşısında yalnızca cezalandırmanın yetmeyeceğini; aynı zamanda yıkılan ahlaki ilişkilerin ve güven bağlarının da onarılması gerektiğini savunur.

Bu anlayışa göre toplum, aynı yerde yaşayan insanların toplamından ibaret değildir. Toplum, birbirinin hakkını gözeten, birbirinin acısını hisseden ve gerektiğinde birbirini ayağa kaldıran insanların birliğidir.

Ubuntu'yu daha iyi anlamak için bazı karşılaştırmalar yapılabilir. Bunu bize en yakın 2 kavramdan yapacağız. İslam ahlakındaki uhuvvet, merhamet, kul hakkı ve cemaat bilinci ile de Ubuntu arasında yakınlık kurulabilir.

Bazı düşünürler, Afrika ahlakının mantıken dinden bağımsız olarak da kurulabileceğini savunur.

Buna rağmen Ubuntu'nun taşıdığı merhamet, paylaşma ve insan onuru vurgusu, pek çok dinî ve ahlaki gelenekle ortak noktalar barındırır. Bu da bölgeye kutsal kitaplarda kendisinden bahsedilmeyen bir peygamber gönderilebilmiş olma ihtimalini kuvvetlendirir.

Ahmet Kağan DAYAN

Türk töresi ile de Ubuntu arasında bazı benzerlikler kurulabilir.

Eski Türk toplumunda töre, kut, ülüş, könilik ve kişilik gibi kavramlar, bireyin topluluk düzeni içindeki yerini belirler. Örneğin Türk Kağanının tüm halkına sorumlu olması Türk töresinde de kişi yalnızca kendisi için değil; ili, obası, milleti ve düzen için sorumluluk taşımasını ifade edebilir. Ancak Ubuntu'nun özel tarafı, bunu *"insanın insanla insan olması"* biçiminde çok açık bir ilişkisellik felsefesine dönüştürmesidir.

Elbette Ubuntu dışarıdan bakıldığında oldukça polyana bir felsefe gibi görünmektedir. Ancak böyle düşünmeyen düşünürler de pek tabii azımsanmamalıdır. Bu felsefe üzerine yapılan bazi eleştiriler bulunmaktadır. Bunlardan ilki, kavramın zaman zaman romantikleştirilmesidir.

Yani sanki bütün Afrika toplumları tarih boyunca tek ve kusursuz bir dayanışma anlayışıyla yaşamış gibi bir izlenim oluşabilir. Oysa Ubuntu, farklı dillerde, bölgelerde ve tarihî dönemlerde farklı anlamlar kazanmıştır. Bu yüzden onu tek tip, değişmez ve bütün Afrika'yı eksiksiz temsil eden bir kavram gibi görmek doğru değildir.

İkinci eleştiri ise Ubuntu'nun bazen fazla belirsiz bir kavram hâline getirilmesidir. "İnsanlık", "dayanışma", "topluluk", "adalet" ve "uzlaşma" gibi pek çok olumlu anlamı içine aldığı için, somut durumlarda nasıl uygulanacağı tartışmalı olabilir. Bazı çalışmalar, kavramın hukukî bağlamda kullanılabilmesi için sınırlarının daha iyi çizilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Her kavram gibi Ubuntu da yanlış kullanıldığında işlevsiz slogana dönüşebilir. Onu gerçekten anlamlı kılan şey, hayatta karşılık bulabilmesidir.

Ubuntu felsefesini destekler yönde bazı bilimsel araştırmalar da bulunmaktadır.

Happy Money araştırmasına göre, parasını başkaları için harcayan insanlar daha mutlu olmaktadır. Bu da Ubuntu'nun toplum anlayışının insanlara iyi geldiğini destekleyen önemli bir örnektir. Çünkü insan, yalnızca kendisi için yaşadığında değil; başkalarının hayatına dokunduğunda da mutlu olur.

Ayrıca Bronnie Ware'in aktardığı da oldukça mühimdir. Ölüm döşeğindeki hastalarla konuştuğunda en çok yakılan ağıtın, "Keşke aileme ve sevdiklerime biraz daha fazla vakit ayırsaydım." olduğunu belirtir. Bu söz, insanın hayatın sonunda neye gerçekten değer verdiğini göstermesi bakımından önemlidir.

İnsan, çoğu zaman hayatını para, makam ya da kişisel hedefler peşinde geçirir. Fakat ölüm döşeğinde, maneviyatın kıymetini hatırlar. Yani önce benciliğin peşine düşen insanlar dahi, hayatın sonunda *"Ben, biz olduğumuz zaman benim."* anlayışına yaklaşabilmektedir.

Sonuç olarak...

Ubuntu'nun elbette doğduğu kültürel zemin Afrika'dır; fakat taşıdığı anlam insanlığın ortak sorunlarına temas etmektedir. Modern dünya insanları sürekli rekabete, bireysel başarıya ve yalnızlaşmaya sürüklerken Ubuntu bize başka bir yolu hatırlatır:

> *İnsan, yalnızca kendi başarısıyla değil, başkalarının mutluluğuna katkısıyla da insandır.*

İlknur AYDIN

Herkes bir gün susar.

Bazen bir vedanın tam eşiğinde, bazen bir hastane koridorunun o keskin beyaz ışığı altında, bazen de artık geri dönmeyeceğini bildiği bir şeyin tam karşısında...

İnsan, her zaman kelimeler kifayetsiz kaldığı için değil, kelimenin artık yaşananın ağırlığını taşımaya gücü yetmediğini hissettiği için susar. Çünkü bazı anlar vardır ki, sözcükler gerçeği anlatmak yerine onu gölgeler, saklar, hatta bozar.

Sessizlik, çoğu zaman bir anda doğmaz; tıpkı bir tortu gibi yavaş yavaş birikir. Yarım bırakılmış bir cümle, göz göze gelmekten kaçınılan o bakış, söylenmemiş ve boğazda düğümlenmiş bir söz...

İlk başta bir boşluk gibi beliren bu durum, zamanla insanın içine sızar. Artık sadece dışarıda olan bir şey değil, insanın içinde yaşayan, nefes alan bir varlığa dönüşür.

Duyulmayan seslerin yankısı daha derindir. İnsan anlatır ama karşılık bulamaz, konuşur ama ses karşıya ulaşmaz. Cümleler boşlukta asılı kalır, anlam ise yere düşüp kırılır.

Böylece sessizlik, basit bir "susma" eyleminin ötesine geçer; insanın dünyadan kendini geri çekmesi, kendi mahremine sığınmasıdır. Anlaşılmamanın verdiği o burukluk, sessizliği büyütür; insan artık kelimelerle değil, görünmez bir eksiklikle baş başa kalır.

Bazen her şeyi söyleyebilecek güce sahip olduğu hâlde neden susar?

Çünkü bazı cümleler söylendiğinde iyileştirmez; aksine geri dönüşü olmayan yaralar açar, izler bırakır.

Fakat sessizliğin hakikati bu değildir. Sessizlik sadece gürültünün çekildiği bir boşluk da değildir. Bazen insanın kendine en çok yaklaştığı, kendi merkezine döndüğü yerdir.

Dış dünyanın o bitmek bilmeyen uğultusu dindiğinde, içeride çok daha eski, çok daha dingin bir ses kalır.

Bu ses acele etmez, açıklama istemez, yargılamaz. Sadece vardır. İnsan, o sesi sustuğunda değil, ancak sustuğunu "fark ettiğinde" duyabilir.

Ve o anda, o büyük farkındalık anında insan şunu anlar

Sessizlik, kapanan bir kapı değil, tam aksine içe açılan bir penceredir.

Dışarıdan bakıldığında hiçbir şey değişmemiş, hayat aynı akışında devam ediyor gibi görünür.

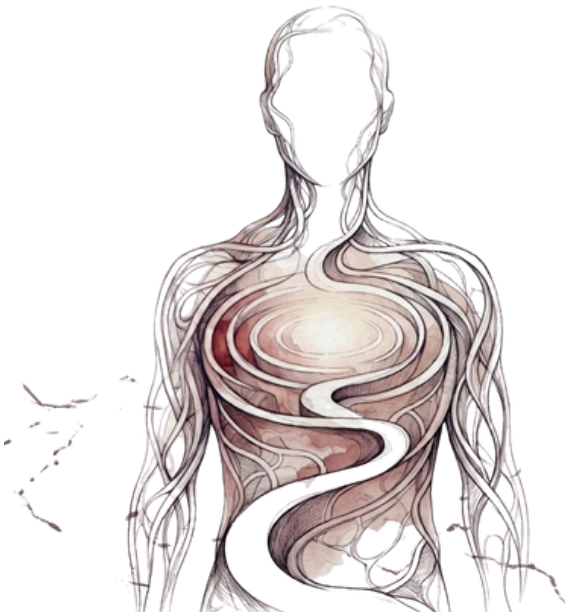
Oysa içeride, insan kendine doğru yavaş bir çözülmeye başlar. Hiçbir şey dağılmaz; aksine her şey kendi özünde derinleşir.

İnsan sustuğunu sanır, oysa asıl büyük konuşma tam da orada, o suskunluğun merkezinde başlar.

Dil geri çekilir, kalp öne çıkar. Dünya uzaklaşır, insan kendi içine doğru yürür.

Bazen bir hayat, en büyük dönüşümünü uzun cümlelerle değil, tek bir suskunlukla yaşar.
Belki de insan, dünyaya söylediği tüm o tumturaklı sözlerle değil, içinde büyüttüğü sessizlikle olgunlaşır.

Çünkü bazı suskunluklar, bir eksiklik veya bir yokluk değil; insanın ruhunda hiç susmayan, oraya kök salmış bir hakikattir. İnsan o hakikate ancak dilsiz kaldığında varabilir.

Tercüman: Abdulaziz Rahim
Shoxijahon Urunov

Orta Asya tarihinde kendine özgü yeri, zengin kültürel mirası ve köklü bilim geleneği ile öne çıkan birçok şehir vardır. Ancak bunlardan biri vardır ki, yüzyıllar boyunca bilim, ticaret, din ve kültürün kesişme noktası olmuştur.

Bu şehir Buharadır. Binlerce yıllık geçmişe sahip olan bu kadim şehir, yalnızca Özbekistan'ın değil, tüm Doğu medeniyetinin en önemli merkezlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Buhara denildiğinde insanın gözünde yüksek minareler, tarihi medreseler, dar ve gizemli sokaklar ile eski çarşılar canlanır. Bu şehir sadece tarihi eserlerin bulunduğu bir yer değil, aynı zamanda geçmiş ile bugünün uyum içinde yaşadığı eşsiz bir medeniyet merkezidir.

Buhara'nın Kadim Tarihi
Buhara, Orta Asya'nın en eski şehirlerinden biri olarak bilinmektedir. Tarihi kaynaklara göre şehir, milattan önceki dönemlerde de mevcut olmuştur. Arkeolojik buluntular, bu bölgede çok eski zamanlardan itibaren gelişmiş bir şehir kültürünün var olduğunu göstermektedir. Büyük İpek Yolu döneminde Buhara önemli bir ticaret ve kültür merkezi haline gelmiştir. Doğu ile Batı'yı birbirine bağlayan kervan yolları bu şehirden geçmiştir. Bu nedenle Buhara, farklı halkların, dillerin ve kültürlerin buluştuğu bir merkez olmuştur.

Tarih boyunca Buhara farklı devletlerin yönetimi altında gelişimini sürdürmüştür. Samaniler, Karahanlılar ve Timurîler dönemlerinde şehir büyük bir ilerleme kaydetmiştir. Daha sonra Buhara Emirliği zamanında da şehir önemli bir siyasi ve kültürel merkez olmaya devam etmiştir. Her dönem Buhara'nın mimarisine ve kültürüne kendine özgü izler bırakmıştır.

Bir Bilim ve Medeniyet Merkezi
Buhara tarih boyunca "Doğu'nun ilim merkezi" olarak tanınmıştır. Şehirde çok sayıda medrese faaliyet göstermiş ve bu medreselerde dini ilimlerin yanı sıra çeşitli bilim dalları da okutulmuştur.

Tarihte Buhara'da yaşayan veya burada eğitim gören birçok büyük alim bulunmaktadır. Bunlardan en tanınmışlarından biri İbn Sina (Avicenna)'dır.

Büyük filozof ve hekim olan İbn Sina, bilimsel çalışmalarının ilk dönemlerini Buhara'nın ilmi ortamında geçirmiştir. Ayrıca Buhara, İslam dünyasında büyük saygı gören hadis alimi İmam Buhari ile de yakından ilişkilidir.

Onun yazdığı "El-Camiu's-Sahih" adlı eser, İslam dünyasının en güvenilir hadis kaynaklarından biri olarak kabul edilmektedir.

Buhara'daki medreselerde sadece dini ilimler değil, aynı zamanda matematik, astronomi, felsefe ve edebiyat da öğretilmiştir. Bu nedenle şehir Orta Çağ'da önemli bir bilim merkezi haline gelmiştir.

Tercüman: Abdulaziz Rahim
Shoxijahon Urunov

Mimari Harikalar Şehri
Buhara, benzersiz mimari eserleri ile de dünyaca ünlüdür. Şehrin tarihi merkezi bugün UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer almaktadır.Buhara'nın en tanınmış yapılarından biri Kalyan Minaresidir. XII. yüzyılda inşa edilen bu minare, yüksekliği ve sağlam yapısıyla dikkat çekmektedir.

Zamanla şehrin simgelerinden biri haline gelmiştir.Ayrıca Ark Kalesi, Buhara'nın en önemli tarihi yapılarından biridir. Bu kale yüzyıllar boyunca hükümdarların ikametgahı olarak kullanılmıştır. Lyabi Havuz kompleksi ise Buhara'nın en güzel ve huzurlu mekânlarından biridir. Havuzun etrafında yer alan medreseler, eski ağaçlar ve sakin atmosfer burayı hem yerli halk hem de turistler için özel bir yer haline getirmiştir.

Kültür ve Geleneklerin Yaşadığı Şehir
Buhara sadece tarihi yapılarıyla değil, aynı zamanda zengin kültürel gelenekleriyle de tanınmaktadır. Şehirde yüzyıllardır el sanatları gelişmiştir.

Özellikle zardozi (altın işlemeciliği), halıcılık ve bakırcılık gibi geleneksel sanatlar Buharalı ustalar tarafından nesilden nesile aktarılmaktadır. Buhara mutfağı da kendine özgü lezzetleri ile tanınır.

Buhara pilavı, çeşitli çorbalar, tandır yemekleri ve tatlılar hem yerel halkın hem de ziyaretçilerin büyük beğenisini kazanmaktadır.

Şehrin insanları ise misafirperverlikleri ile tanınırlar. Buhara'ya gelen her misafir kendisini sıcak ve samimi bir ortamda hisseder.

Modern Buhara
Günümüzde Buhara, tarihi mirasını koruyarak modern gelişimini sürdürmektedir. Şehirde turizm hızla gelişmekte, yeni oteller, kültür merkezleri ve altyapı projeleri hayata geçirilmektedir.

Her yıl dünyanın farklı ülkelerinden binlerce turist Buhara'yı ziyaret ederek şehrin tarihi eserlerini görmekte ve zengin kültürünü yakından tanımaktadır. Bu yönüyle Buhara, günümüzde hem tarihi hem de turistik açıdan önemli bir merkez konumundadır.

Buhara sadece eski bir şehir değildir. O, yüzyıllar boyunca oluşmuş bilim, kültür ve manevi değerlerin bir sembolüdür. Her sokağı ve her tuğlası geçmişin izlerini taşımaktadır. Bugün Buhara, kadim ruhunu koruyarak modern dünyayla birlikte gelişmeye devam etmektedir. Bu nedenle şehir, yalnızca Özbekistan'ın değil, aynı zamanda tüm insanlığın ortak kültürel mirasının değerli bir parçasıdır.

Ebrar Solak

Bir insanın hayatı ne zaman başlar?
Dünyaya ilk kez gözlerini açtığı an mı, yoksa kendi benliğini aramaya başladığı an mı? Belki de insan, doğduğu gün değil; kendisiyle yüzleşmeye cesaret ettiği gün yaşamaya başlar. Çünkü yaşam, sadece hebâ ettiğimiz o altın zamanların toplamı değildir. Yaşam, insanın kendini ararken çıktığı uzun ve sessiz yolculuğun adıdır. Ve bu yolculukta hep aynı soru usulca omzumuza dokunur: İnsan kendi hikâyesinin kahramanı mıdır, yoksa sadece seyircisi mi?

Hayatın bize sunduğu ilk gerçek, seçememektir. Hangi şehirde doğacağımızı, hangi dili konuşacağımızı, hangi acılarla yüzleşeceğimizi bilmeden geliriz dünyaya. Gözlerimizi açmadan önce hakkımızda verilmiş bazı kararlar vardır. Bu yüzden kaderi, kontrol imkânı olmayan bir alın yazısı olarak kabulleniriz.

Oysa biz insanların çaresizlik olarak tanımladığı kader, bize verilen bir hayat değil; kendi tercihlerimizle inşa ettiğimiz bir binadır. İnsanın hayatını şekillendiren yalnızca yaşadıkları değildir. Yaşadıkları karşısında verdiği mücadele ve hayatının kalan kısmını büyük ölçüde etkileyecek olan tercihleridir. Aynı fırtına iki ağacı bambaşka hâllere getirir. Biri köklerine daha sıkı tutunurken diğeri sessizce devriliverir. Hayatın gücü kadar, insanın olaylar karşısında sergilediği duruşu da belirleyicilik gösterir.

Öyleyse bizi biz yapan nedir? Başımıza gelenler mi, yoksa başımıza gelenler karşısında kim olmayı seçtiğimiz mi? İşte insanın en büyük yanılgısı tam da bu noktada başlar. Aslında insanı insan yapan, yaşadığı gerçekler karşısında nasıl bir duruş izlediğidir. Fakat biz insanlar, bunun farkına varmamakla birlikte, kaderimize yazılmış büyük olayların kimliğimizi belirlediğini savunuruz. Oysa ömrümüz çoğu zaman küçük kararların üzerine kurulmuştur.

Söylenmeyen bir cümle, ertelenen bir buluşma, vazgeçilen bir hayal... İnsan, çoğu zaman gürültüyle değil, sessizlikle yolunu çizer. Hiç düşündünüz mü? Kaç insan kendi hayatını yaşamadan yaşlanıyor? Kaçı, başkalarının beklentilerini kendi sesi sanıyor? Kaçımız, toplumun alkışladığı bir hayat uğruna içimizdeki çocuğu acımasızca susturuyor?

Ne gariptir ki insan, en çok kendisinden uzaklaşabiliyor. Dünyanın dört bir yanını gezerken, kendi iç dünyasına hiç uğramayabiliyor. Başkalarının hayatlarına merakla bakarken, kendi ruhunun kapısını yıllarca çalmayı unutuveriyor. Oysa insanın en uzun yolculuğu, kilometrelerle değil; kendine doğru attığı ilk adımla ölçülür

Kahramanlık denilince aklımıza büyük zaferler gelir. Lakin hayat, kahramanlarını çoğu zaman sessiz insanların arasından seçer. Kimsenin görmediği bir iyiliği karşılık beklemeden yapan, kırıldığı halde kırmamayı seçen, tüm karanlığa rağmen içinde bir parça ışık taşıyabilen insanlar... Çünkü gerçek cesaret, dünyanın önünde güçlü görünmek değil; kendi vicdanının önünde eğilmemektir.

Yine de insan her zaman hikâyesinin yönünü belirleyemez. Ölüm, ayrılık, hastalık, zaman... Bazı misafirler kapıyı çalmadan gelir. En sevdiklerimiz bir gün yalnızca bir hatıraya dönüşebilir. Gençliğimiz, farkına bile varmadan eski bir fotoğrafın içine gizlice hapsolabilir. İşte o anlarda kendimizi hayatın karşısında korkmuş ve çaresiz hissederiz. Sanki sahnede oynanan oyunu değiştiremeyen bir seyirciyizdir.

Ama belki de asıl soru şudur: Kahraman olmak, hikâyeyi değiştirmek midir; yoksa hikâye değişirken kendini kaybetmemek mi?

Belki de insanın gerçek sınavı tam da burada başlar. Çünkü hayatın bize ne yaptığı kadar, bizim hayat karşısında neye dönüştüğümüz de önemlidir. Acı, insanı zalim de yapabilir; âlim de. Başarısızlık, umutsuzluğa sürükleyebilir; yeniden başlamanın kapısını da aralayabilir.

Aynı olay, iki ayrı insanın elinde iki ayrı kadere dönüşebilir. Belki de bu yüzden insan ne yalnızca kaderinin eseridir ne de bütünüyle kendi iradesinin. O, kendisine verilenle kendisinin kattığı şey arasında kurulmuş ince bir çizginin üzerinde ayakta durmaktadır.

Bu durumda, insan hem kendi hikayesinin kahramanı hem de seyircisi olur. Kaderin bazı sayfaları bizim onayımız olmadan yazılır; ama o sayfalara ne anlam katacağımıza biz karar veririz. Belki kalemin tamamı elimizde değil, ama mürekkebin rengini seçme şansımız var. İnsanın gerçek hikayesi, dünyaya ne bıraktığında değil; dünyadan ayrılırken içinde neyi koruyabildiğinde saklıdır.

Çünkü zaman, isimleri unutur.

Alkışlar diner, tebrikler durulur. Başarılar, eski bir haber gibi silinir. Ama vicdanını kaybetmeyen bir insanın sessizliği, yıllar sonra bile hatırlanmaya devam eder. İşte bu yüzden, insanın asıl meselesi hikayesinin kahramanı olup olmaması değil. Asıl mesele, perde kapandığında kendi hayatına bakıp şu cümleyi söyleyebilmesidir: *"Bu hayat bana verilmişti; ben de onu gerçekten yaşamayı seçtim."*

"Bu hayat bana verilmişti; ben de onu gerçekten yaşamayı seçtim."

Erdal BURAK

Ortaokula gittiğim zamanlardı... Gece, odanın köşesindeki saatin tik taklarıyla ağır ağır akarken ki saat sesinden nefret ederim kalbim göğüs kafesime sığmıyordu. Yastığımın altında midem de kelebekler uçuşturan bir şişkinlik vardı; yeni alınmış, henüz mahallemizdeki toz ile tanışmamış ayakkabılarım ve kat izi bozulmasın diye bin bir özenle yerleştirdiğim o pantolonum... Elimi her uzattığımda o sert kumaşa dokunuyor, dünyanın en değerli hazinesine sahipmişim gibi gülümsüyordum.

Oldum olası uykuyu sevmezdim zaten. Bayram akşamı yaşadığım bu heyecan da uykumu alıp daha da uzaklara götürmüştü.Sizler gibi ben de aynı oda içerisinde yer yatağında bütün kardeşlerim ile uyurdum. Nefes alışları yer yatağının sıcaklığında yankılanırken, ben çoktan uyanmıştım. Herkes uyuyordu. Annem hariç, anne herkes değildir. O hiç uyumaz... gece uyanık olandır, sabah kaçta uyanırsak uyanalım evde herhangi bir iş yapandır.

Evde sessizlik vardı bu sessizlik yaklaşan bayram sabahının heyecanıyla titriyordu.Yavaşça yorganın altından sıyrıldım. Ayak parmaklarımın ucuna basarak mutfağa, o ağır ve heybetli ütünün yanına gittim. Ben o jilet gibi pantolon çizgisinin mimarı olmak istiyordum. Ütü yapmayı o zamandan sonra mıdır bilinmez ama hep severim.

Ütü o küçük bedenime biraz ağır gelse de sessizce alıp daha yeni kalktığım yatağımın üzerine getirip, koydum. Prize takarken çıkardığı o hafif cızırtı, sanki bayramın gelişini müjdeleyen bir bando sesiydi.

Annemin o an içeri gelmesini istemiyordum. Çünkü sen yapamazsın, kendini yakarsın demesinden korkuyordum, kafamın içindeki bando sesini kimse susturmamalıydı. Annem dahi... Pantolonun bacaklarını üst üste getirdim. Buharın fısıltısı odayı doldururken, kendimi dünyanın en önemli işini yapan bir usta gibi hissediyordum.

Derken, bir anlık dalgınlık... Ütü, pantolonun üzerinden kayıp boşluğa doğru hamle yaptı. Yer yatağında uyuyan kardeşlerimi uyandıracak o gürültü kopmasın, o kıymetli pantolon yanmasın diye gayriihtiyari elimi uzattım. Yakalamaya çalıştığım şey, bayramın neşesi değil, kor gibi bir metal kütlesiydi.

Cızzz...
Çığlığımı ağzım da hapsettim. Avcumun içindeki o keskin, sızılı sıcaklık bir anda tüm vücudumu sardı. Ütüyü sessizce yerine bırakırken, yanan avuç içim ile birlikte beni bir korku kapladı. Annem laflarını sıralayacaktı ve ben başarısız olmuştum.Şimdi, üzerinden onlarca yıl geçmişken ne zaman bir bayram sabahına uyansam, önce avcumun içine bakarım.

O görünmez yanık izi, hâlâ oradadır sanki.
Benim için bayram; sadece yeni kıyafetler değil, o sızının içindeki büyük heyecan ve çocuk kalbimin o telaşlı saflığıydı. Eski bayramlar mı güzeldi yoksa biz mi daha güzeldik bilmiyorum ama hiçbir şey ve hiç kimse yastık altına koyduğum bayramlıklar kadar beni mutlu etmemiştir.

Sümeyye MERYEM

İnsan bazen aydınlık sabahların karanlık gafletine uyanır. Neyle, nasıl ve nereye kadar bu uyanışa uyanmayı bekler insan? İnsan, ne ile canlanmayı, neyle yatağından dinç kalkmayı; tecrübe ile öz benliğine öğretebilir...
İntibah, "UYANIŞ "demektir. Ne olursa olsun güneş açıp yeryüzünü aydınlatıp, kararan havanın hüznüne teslim olmak yerine aydınlıkla yeniden doğuşu beklemek demektir. Belki satırlarla, belki de satırların arasına gizlenmiş anlamlarla yeni bir bahara uyanmak; uyanışı uyanmakla karıştırmak, belki de doğar doğmaz ağlamak demektir.

Hayat, uzun dediğimiz bir rüyanın içinden yürümekten ibarettir. Her gün aynı telaşla koşup, aynı endişeyle yorulup, aynı alışkanlıkların peşinden gitmektir. Hatta öyle zamanlar olur ki bu meşgaleler içinde, rüya denizinde yüzdüğümüzün farkına bile varamayız.

Ve insan bazen düşünmeli, düşünmeyi düşünmeli ve düşlerinden düşmeden kalkmalı. Uyanmalı, harekete geçmeli ve insan, bir serçenin gözyaşı kadar değerli görmeli uyanışı. Ve düşlemeli: "Ben ne yapıyorum, nereye gidiyorum, niçin yaşıyor ve neyle ölüyorum?"

Belki de insan, gaflet bataklığından intibah ummanına çıkmalı... çıkmalı mı?

İşte intibah tam da bu sorunun başladığı yerde doğar. Bir sesin, bir sözün, bir kaybın ya da bir hakikatin insanın ruhuna dokunduğu anda...

İntibah, uyuyan bir vicdanın yeniden nefes almasıdır. Karanlık bir odada ansızın açılan pencere gibidir; içeri dolan ışık önce gözleri kamaştırır, sonra yolu gösterir ve insanın içerisinde uyandırılmayı bekleyen bu uyanış ile seyyah olmak isteyen nice güzellikler vardır;

İnsan bazen akıp giden bir nehre benzer. İçinde taşıdığı nice güzellikleri, umutları ve hakikatleri çevresine ulaştırabilecek güce sahiptir. Fakat bazen nehrin önüne taşlar birikir. Önce küçük bir taşla başlayan engel, zamanla büyür; suyun önünü keser, akışını yavaşlatır. Nehir hâlâ vardır ama artık eskisi gibi akamaz.

nsan da böyledir. Bazen küçücük bir gaflet, ertelenen bir iyilik, duyulmayan bir nasihat veya fark edilmeyen bir hakikat kalbin önünde bir taş gibi durur.

Zamanla o taş büyür ve insanın içindeki güzelliklerin akışını engeller. Oysa nehrin önündeki tek bir taş kaldırıldığında su yeniden yolunu bulur. Sadece nehir canlanmaz; onun ulaştığı topraklar yeşerir, susuz kalan canlılar hayat bulur.

Belki de intibah budur. İnsanın önündeki taşı fark etmesi ve onu kaldıracak cesareti göstermesidir. Çünkü bazen bir insanın uyanışı yalnızca kendisini değiştirmez; ailesine, çevresine ve dokunduğu bütün hayatlara ulaşan bir iyiliğin başlangıcı olur. Nasıl ki durgun kalan bir nehir çevresine hayat veremezse, uyanmayan bir kalp de içindeki güzellikleri dünyaya taşıyamaz.

Namık Kemal'in İntibah adlı eserinde anlatılan uyanış, aslında her insanın hayatında karşılaşabileceği bir hakikattir. İnsan bazen gördüğünü zannederken kör, bildiğini zannederken cahil olabilir. Ancak yaşanan tecrübeler, yapılan hatalar ve ödenen bedeller, insanın gözündeki perdeyi kaldırır. İşte intibah, o perdenin aralanıp hakikatin görünmeye başladığı andır.

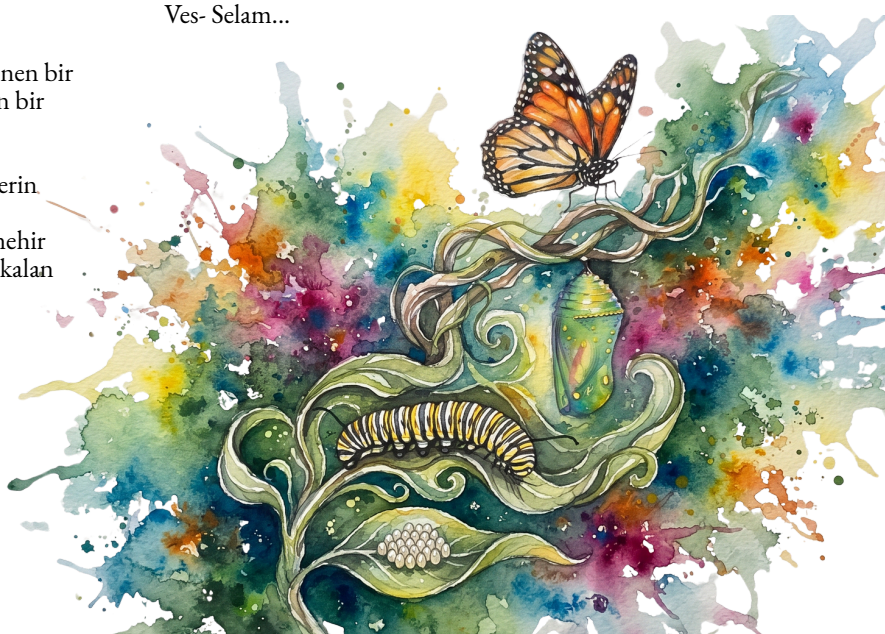
Bu yönüyle İntibah, yalnızca bir roman değil; insanın kendi hayatına, davasına ve tutunduğu her şeye bir aynadır.

Belki de intibah, insanın kendi içindeki bahara uyanmasıdır. Kaybettiklerinin ardından hâlâ umut edebilmek, düştüğü yerden yeniden kalkabilmek ve karanlığın içinde ışığı aramaktan vazgeçmemektir. Çünkü gerçek uyanış, yeni bir güne gözlerini açmak değil; hayatın içinde kendini, gayesini ve yürüyeceği yolu yeniden bulabilmekte saklıdır.

Belki de intibah, insanın kendi içindeki sesi ilk defa duyması, uzun zamandır görmezden geldiği yaraları fark etmesi, unuttuğu umutları yeniden hatırlaması ve karanlığın içinde bile ışığın var olduğuna inanmasıdır. Çünkü bazı uyanışlar gözleri açmakla değil, kalbi uyandırmakla başlar.

Çünkü insanın içinde uyandırılmayı bekleyen nice güzellikler, iyileştirilmeyi bekleyen nice yaralar ve gerçekleştirmeyi bekleyen nice idealler vardır. Uyanan insan yalnızca kendisini değiştirmez; dokunduğu hayatları, yürüdüğü yolları ve bıraktığı izleri de değiştirir. Bu yüzden intibah, bir son değil; insanın gafletten hakikate doğru attığı ilk adımdır.

Ves- Selam...

Mesken EKER

Türk düşünce hayatının önemli isimlerinden biri olan Nurettin Topçu, ahlak, eğitim, irade ve hareket kavramlarını merkeze alan özgün bir düşünce sistemi geliştirmiştir.

Onun en önemli eserlerinden biri olan İsyan Ahlakı, yalnızca bireyin ahlaki sorumluluğunu ele alan bir çalışma değil; aynı zamanda modern toplumun manevi bunalımlarına çözüm önerileri sunan felsefi bir eserdir. Sorbonne Üniversitesi'nde hazırladığı doktora tezine dayanan bu çalışma, Batı felsefesinin temel tartışmalarını İslam düşüncesi ve tasavvuf geleneğiyle birleştirerek özgün bir ahlak anlayışı ortaya koymaktadır.

Topçu'nun *"isyan"* kavramı, yaygın anlamının aksine yıkıcı bir başkaldırıyı değil, insanın vicdanı doğrultusunda kötülüğe, haksızlığa ve nefsinin arzularına karşı gerçekleştirdiği manevi direnişi ifade etmektedir.

Nurettin Topçu'nun Düşünce Dünyası

1909 yılında İstanbul'da doğan Nurettin Topçu, Türkiye'de ahlak felsefesinin en önemli temsilcileri arasında yer almaktadır.

Fransa'da aldığı eğitim sırasında özellikle Maurice Blondel'in *"hareket felsefesi"*nden etkilenmiş, ancak bu yaklaşımı Anadolu irfanı, tasavvuf ve İslam ahlakı ile sentezleyerek kendine özgü bir düşünce sistemi geliştirmiştir.

Ona göre insanı diğer varlıklardan ayıran en temel özellik iradesidir. İnsan ancak özgür iradesini hakikatin hizmetine sunduğu ölçüde gerçek anlamda ahlaklı olabilir.

Topçu'nun düşüncesinde ahlak, yalnızca belirli kurallara uymak değildir. Ahlak, insanın iç dünyasında başlayan ve davranışlarına yansıyan sürekli bir olgunlaşma sürecidir. Bu nedenle ahlak, bilgi kadar vicdanı, sorumluluğu ve fedakârlığı da kapsayan dinamik bir yapıya sahiptir.

İsyan Kavramının Felsefi Anlamı

Topçu'nun kullandığı *"isyan"* kavramı çoğu zaman yanlış anlaşılmaktadır. Günlük dilde isyan; otoriteye başkaldırma, düzeni bozma veya şiddet içeren bir karşı çıkış olarak değerlendirilmektedir. Oysa Topçu'ya göre gerçek isyan, insanın hakikate ulaşmasını engelleyen her türlü kötülüğe karşı vicdanının verdiği ahlaki tepkidir.

Bu yönüyle isyan, öncelikle bireyin kendi nefsine karşı verdiği mücadeledir. İnsan bencillik, hırs, kibir ve çıkarcılık gibi kötü eğilimlerini yenmeden gerçek özgürlüğe ulaşamaz. Topçu, bu iç mücadeleyi ahlaki yükselişin temel şartı olarak kabul eder. Dolayısıyla gerçek isyan, başkalarını değiştirmeden önce insanın kendisini değiştirmesiyle başlar.

Bunun yanında isyan, toplumsal adaletsizliklere karşı sessiz kalmamak anlamına da gelir. Ancak bu mücadele nefret veya şiddet üzerinden değil; adalet, merhamet ve vicdan ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirilmelidir.

İrade ve Hareket Felsefesi

İsyan Ahlakı'nın temel kavramlarından biri "hareket"tir. Topçu'ya göre düşünce, eğer davranışa dönüşmüyorsa eksik kalmaktadır. Gerçek ahlak, insanın doğru bildiğini cesaretle uygulayabilmesidir. Bu nedenle irade ve hareket birbirinden ayrılmaz iki kavramdır.

İrade, insanın özgür seçim yapabilme yeteneğidir. Ancak bu özgürlük sınırsız bir serbestlik anlamına gelmez. İnsan iradesini iyiliğe yönelttiği ölçüde gerçek anlamda özgür olur. Kötülüğün peşinden gitmek ise özgürlük değil, tutkuların kölesi olmaktır.

Topçu, insanın her davranışının ahlaki bir sorumluluk taşıdığını vurgular. Bu nedenle hareket yalnızca fiziksel bir eylem değil; vicdanın yönlendirdiği bilinçli bir tercihtir.

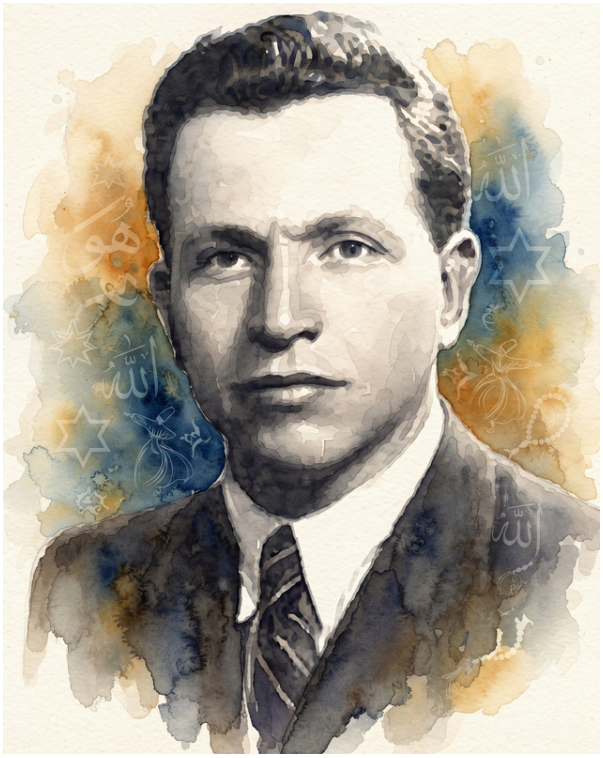
Vicdan ve Sorumluluk

Topçu'nun ahlak anlayışında vicdan merkezi bir yere sahiptir. Vicdan, insanın doğru ile yanlışı ayırt etmesini sağlayan manevi bir güçtür. Kanunlar her zaman adaleti sağlayamayabilir; ancak vicdan insanı hakikate yönelten en önemli rehberdir.

Vicdan sahibi insan yalnızca kendi çıkarını düşünmez. O, toplumun huzuru, adaletin gerçekleşmesi ve mazlumların korunması için sorumluluk hisseder. Topçu'nun ifadesiyle gerçek ahlak, başkalarının acısını kendi acısı gibi hissedebilmektir.

Bu anlayış bireyi pasif bir iyi insan olmaktan çıkarır; toplumsal sorumluluk taşıyan aktif bir kişilik hâline getirir

Mesken EKER

Tasavvuf ve İslam Düşüncesinin Etkisi

Topçu'nun ahlak anlayışında tasavvuf önemli bir yer tutmaktadır. Ona göre insanın en büyük mücadelesi nefsiyle yaptığı mücadeledir. Tasavvufun "nefs terbiyesi" anlayışı, İsyan Ahlakı'nın temelini oluşturmaktadır. Topçu, Hallâc-ı Mansûr, Mevlânâ ve Yunus Emre gibi mutasavvıfların düşüncelerinden etkilenmiştir. Özellikle Hallâc-ı Mansûr'un hakikat uğruna her türlü bedeli göze alması, Topçu açısından gerçek ahlaki isyanın sembollerinden biridir.

Bu nedenle onun isyan anlayışı yalnızca toplumsal değil, aynı zamanda manevi bir yükseliş hareketidir.

Modern Toplum Eleştirisi
Topçu, modern dünyanın en büyük sorunlarından birinin materyalizm ve çıkarcılık olduğunu düşünmektedir. Sanayileşme, kapitalizm ve aşırı bireyselleşme insanların manevi değerlerden uzaklaşmasına neden olmuştur.

Modern insan, başarıyı yalnızca ekonomik kazançla ölçmekte; vicdan, merhamet ve fedakârlık gibi değerleri ikinci plana itmektedir. Topçu'ya göre bu durum toplumda yalnızlaşma, ahlaki çözülme ve adalet duygusunun zayıflamasına yol açmaktadır.

Bu nedenle İsyan Ahlakı, modern dünyanın bencil insan tipine karşı vicdan sahibi, sorumluluk taşıyan ve hakikatin peşinden giden bir insan modeli önermektedir.

Nurettin Topçu'nun ortaya koyduğu ahlak anlayışı günümüzde de önemini korumaktadır. Hızla değişen sosyal hayat, dijitalleşme, tüketim kültürü ve bireyselleşme, insanların manevi değerlerden uzaklaşmasına neden olmaktadır. Böyle bir ortamda Topçu'nun vicdan, sorumluluk, irade ve hareket kavramlarına yaptığı vurgu, günümüz insanı için yol gösterici niteliktedir.

Topçu'nun düşüncesi, bireyin yalnızca kendi mutluluğunu değil; toplumun huzurunu ve adaletini de gözetmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu yönüyle eser, yalnızca bireysel ahlakı değil, toplumsal düzeni de ilgilendiren önemli fikirler ortaya koymaktadır.

İsyan Ahlakı, Nurettin Topçu'nun ahlak felsefesinin en kapsamlı eserlerinden biridir. Topçu'nun "isyan" anlayışı, yaygın anlamdaki yıkıcı başkaldırıdan tamamen farklıdır. O, gerçek isyanı insanın kendi nefsine, haksızlığa, zulme ve ahlaki yozlaşmaya karşı verdiği vicdani mücadele olarak tanımlamaktadır. Bu mücadele sevgi, merhamet, adalet ve sorumluluk ilkeleri üzerine kuruludur.

Topçu'nun geliştirdiği ahlak anlayışı, bireyin özgür iradesini hakikatin hizmetine sunmasını, düşüncelerini davranışlarıyla desteklemesini ve toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket etmesini amaçlamaktadır. Bu yönüyle İsyan Ahlakı, yalnızca bir ahlak kitabı değil, aynı zamanda insanın kendisini ve toplumu dönüştürmesine yönelik kapsamlı bir düşünce sistemidir. Günümüzde de bireysel ve toplumsal sorunların çözümünde önemli katkılar sunabilecek güçlü bir ahlak felsefesi olarak değerini korumaktadır.

Güven İLERU

Yitik Cennet
Sezai Karakoç'un Medeniyet Tasavvuru ve İnsanın Kaybettiği Hakikat

"İnsan bazen bir yurdu değil, bir anlamı kaybeder. İşte o zaman yitik cennet başlar."

Modern çağ, insana birçok imkân sundu; şehirler büyüdü, teknoloji gelişti, bilgi çoğaldı. Fakat bütün bu ilerlemeye rağmen insanın iç dünyasında derin bir eksiklik oluştu. Kalabalıkların ortasında yalnızlaşan, hızın içinde yönünü kaybeden çağdaş insan, farkında olmadan en büyük hazinesini yitirdi: Hakikatle olan bağını. Sezai Karakoç'un "Yitik Cennet" adlı eseri tam da bu noktada, modern insanın kaybettiği anlamı yeniden hatırlatan güçlü bir medeniyet manifestosu olarak karşımıza çıkar.

Karakoç için "yitik cennet", yalnızca Hz. Âdem ile Hz. Havva'nın çıkarıldığı ilk cennet değildir. O aynı zamanda insanın özünden, yaratılış gayesinden, ahlaktan, merhametten ve ilahî hakikatten uzaklaşmasının sembolüdür. İnsan, cenneti önce kalbinde kaybeder; ardından yaşadığı dünyada.

Eser, Kur'an kıssalarını sadece tarihî olaylar olarak okumaz. Karakoç, onları her çağda yeniden yaşanan insanlık hikâyeleri olarak yorumlar. Hz. Âdem'in yasak meyve karşısındaki imtihanı, aslında her insanın her gün yaşadığı seçimlerin sembolüdür. İnsan ya nefsine teslim olacak ya da hakikatin izinden yürüyecektir. Bu yüzden Karakoç'un anlattığı cennet, geçmişte kalmış bir mekân değil; yeniden inşa edilmesi gereken bir ruh hâlidir.

Sezai Karakoç'un en dikkat çekici yönlerinden biri, Batı medeniyetine yönelik eleştirisini körü körüne bir reddediş üzerinden kurmamasıdır. O, teknik ilerlemeyi inkâr etmez; fakat ruhunu kaybetmiş bir medeniyetin insanı mutlu edemeyeceğini savunur. Ona göre bugün dünya, üretmeyi öğrenmiş fakat anlamayı unutmuştur. İnsan gökdelenler inşa etmiş, fakat gönlünü harabeye çevirmiştir.

Karakoç'un düşünce dünyasında "Diriliş" kavramı merkezi bir yere sahiptir. Çünkü ona göre kaybedilen cennet ancak dirilişle yeniden kazanılabilir. Bu diriliş yalnızca bireysel bir dönüşüm değildir; aynı zamanda kültürel, ahlakî ve medeniyet çapında bir uyanıştır. Bir toplum ancak kendi değerlerini yeniden keşfettiğinde ayağa kalkabilir. Köklerinden kopan bir ağacın yaşayamayacağı gibi, tarihinden ve inancından kopan bir millet de uzun süre varlığını sürdüremez.

Yitik Cennet, modern insanın en büyük hastalığı olan yabancılaşmayı da derin biçimde ele alır. Günümüzde insanlar birbirlerini tanımadan aynı apartmanlarda yaşamakta, aynı masada otururken farklı dünyalarda dolaşmaktadır. Dijital iletişim arttıkça gerçek sohbetler azalmış, bilgi çoğaldıkça hikmet eksilmiştir. Karakoç bu yalnızlığın sebebini teknolojide değil, insanın kendi özüne yabancılaşmasında görür.

Kitap boyunca dikkat çeken bir başka unsur ise umuttur. Karakoç hiçbir zaman karamsar değildir. Ona göre insan düştüğü yerden kalkabilecek iradeye sahiptir. Çünkü Allah'ın insana verdiği en büyük nimetlerden biri tövbe kapısının açık olmasıdır. Nasıl ki Hz. Âdem cennetten çıkarıldıktan sonra affedilmişse, insanlık da hakikate yöneldiğinde yeniden dirilebilir.

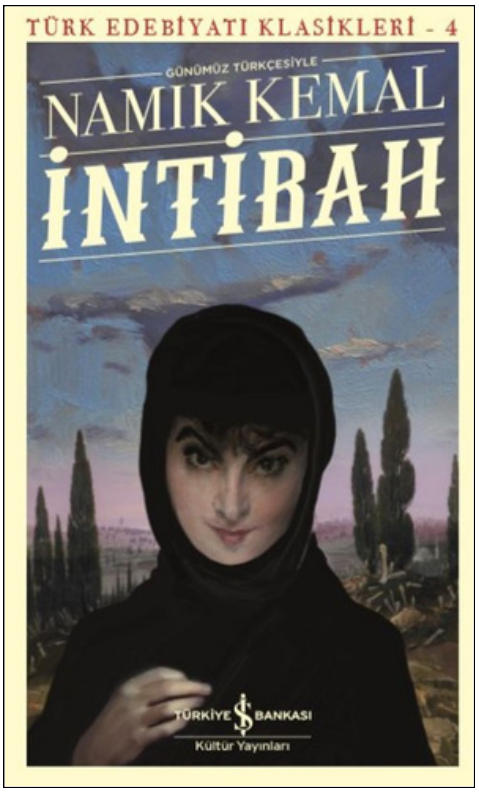
Eserde medeniyet yalnızca taş ve topraktan oluşan şehirler değildir. Gerçek medeniyet; adaletin, merhametin, ilmin, sanatın ve ahlakın birlikte yükseldiği bir hayat düzenidir. Bugün şehirlerimiz büyürken kalplerimizin küçülmesi, Karakoç'un en çok dikkat çektiği çelişkilerden biridir. Ona göre bina yapmak kolaydır; insan inşa etmek ise asıl medeniyet işidir.

Karakoç'un dili de eserin etkisini artıran önemli unsurlardandır. Şair kimliği sayesinde düşüncelerini kuru bir felsefe metni gibi değil, imgelerle zenginleşmiş bir üslupla anlatır. Her cümle okuyucuyu yalnızca bilgiye değil, tefekküre çağırır. Bu nedenle Yitik Cennet, sadece okunacak bir kitap değil, üzerinde uzun uzun düşünülecek bir eserdir.

Bugünün dünyasında başarı çoğu zaman makam, para ve şöhretle ölçülüyor. Oysa Karakoç'a göre insanın gerçek başarısı, kendi özünü kaybetmeden yaşayabilmesidir. Kalbini koruyabilen, vicdanını diri tutabilen ve hakikate sadık kalan insan, aslında cennet yolculuğunu dünyada başlatmıştır.

Yitik Cennet, geçmişe duyulan romantik bir özlem kitabı değildir. O, geleceğe dair güçlü bir diriliş çağrısıdır. Sezai Karakoç, okuyucusuna yalnızca kaybedilen cenneti anlatmaz; ona yeniden nasıl ulaşılacağını da gösterir. Çünkü onun inancına göre cennet önce insanın kalbinde kurulur, sonra toplumun ruhuna yayılır.

Belki de bugün kendimize sormamız gereken en önemli soru şudur: Gerçekten cenneti mi kaybettik, yoksa cennete giden yolu mu unuttuk?

Türk edebiyatında Batılı anlamda ilk edebi roman kabul edilen Namık Kemal'in İntibah eseri, Tanzimat dönemi Türk aydınının Doğu ile Batı arasında sıkışmışlığını, bireysel zaafların toplumsal trajedilere dönüşümünü ve hüsnühayılin felaketle neticelenen illüzyonunu muazzam bir tutkuyla sahneye koyar. İlk olarak 1876 yılında Son Pişmanlık adıyla basılmak istenen fakat sansür mekanizması sebebiyle ismi değiştirilerek yayımlanan eser, yalnızca bir aşk ve kıskançlık dramı değil; miras yedi, tecrübesiz ve idealist genç Osmanlı aydınının çöküş haritasıdır. Namık Kemal, romantizm akımının etkisiyle kaleme aldığı bu metinde, tasvirlerin derinliği ve üslubun coşkusuyla okuru Ali Bey'in iç dünyasından başlayarak İstanbul'un mesire yerlerinden tefessüh etmiş konak yaşamlarına kadar uzanan trajik bir yolculuğa çıkarır.

Eserin anlatı merkezinde yer alan Ali Bey, iyi eğitim almış, varlıklı bir ailenin tek evladı olarak el bebek gül bebek yetiştirilmiş, ancak hayatın sert gerçeklerinden ve insan sarraflığından tamamen habersiz bir figürdür. Çamlıca'da bir gezinti sırasında karşılaştığı Mahpeyker adındaki düşmüş kadın, Ali Bey'in hayatında geri dönülemez bir kırılma noktası yaratır. Ali Bey'in Mahpeyker'e duyduğu tutku, salt bir aşk değil; tecrübesizliğin ve idealleştirme arzusunun gözünü kör ettiği bir yanılsamadır. Romanın dokusunda Namık Kemal, Ali Bey'in bu hamlığını ve tutkunun karanlık yüzünü şu ifadelerle dile getirir: "Aşk, kalbin öyle bir galeyanıdır ki ondan akıl dahi nasiplenir; fakat bu nasip, ekseriya aklın zevali şeklinde tecelli eder." Ali Bey, Mahpeyker'in geçmişini ve gerçek yüzünü öğrendikçe derin bir ruhsal çöküntüye girer, ancak bu uyanış (intibah) çok geç kalmış bir farkındalıktır.

Anlatı boyunca Tanzimat edebiyatının tipik çatışma dinamikleri belirginleşir. İyilik ve kötülük, saflık ve tefessüh etmişlik, Ali Bey'in hayatındaki iki kadın karakter üzerinden somutlaştırılır.

Bir tarafta hırsı, intikam arzusu ve ahlaki çöküşü temsil eden Mahpeyker; diğer tarafta ise Ali Bey'i bu felaketten kurtarmak amacıyla annesi tarafından eve getirilen, iffetin, fedakarlığın ve edilgen masumiyetin simgesi olan cariye Dilaşub durmaktadır. Fakat felaket tam da bu noktada derinleşir. Ali Bey, Mahpeyker'in kurguladığı kumpaslar neticesinde Dilaşub'a da itimadını kaybeder ve onu haksız yere suçlayarak konaktan kovar. İnsanın kendi kuruntularının kurbanı oluşunu Namık Kemal şu cümlelerle aktarır:

"İnsan, kendi vehminin esiri olduğu kadar hiçbir zalimin kölesi olmaz."

Romanın olay örgüsü ilerledikçe psikolojik gerilim artar ve mekanlar da bu çöküşe eşlik eder. İlk bölümlerde baharın, tabiatın ve gençliğin coşkusuyla tasvir edilen Çamlıca Bahçesi, yerini giderek karanlık, tecrit edilmiş ve felaketin kurgulandığı mekanlara bırakır. Ali Bey, servetini ve itibarını kaybettiği gibi ruhen de tamamen tükenmiş bir hale gelir. Mahpeyker'in intikam ateşi, Dilaşub'un trajik ölümü ve Ali Bey'in nihai yıkımıyla birleştiğinde eser, edebi bir trajedinin zirvesine ulaşır. Dilaşub, Ali Bey'i korumak uğruna can verirken, Ali Bey ise Mahpeyker'i öldürerek kendi sonunu hazırlar. Romanın son sayfalarında beliren o ağır keder ve son pişmanlık duygusu, metnin adıyla müsemma bir uyanışı simgeler; ancak bu uyanış yaşamın değil, ölümün eşiğinde gerçekleşen beyuda bir idraktir.

Namık Kemal'in İntibah ile Türk edebiyatına kazandırdığı şey yalnızca bir kurgu değil, aynı zamanda üslup düzeyinde devrimci bir hamledir.

Yazar, Divan edebiyatının kalıplaşmış ve soyut tasvir anlayışını kırarak, romantik akımın imkanlarıyla somut, canlı ve karakterlerin psikolojisiyle paralellik kuran bir mekân-insan ilişkisi inşa etmiştir. Her ne kadar rastlantılara sıkça yer verilmesi ve yazarın araya girip ahlaki değerlendirmelerde bulunması gibi Tanzimat romanının ilk dönem kusurlarını barındırsa da, İntibah, insan ruhunun karanlık labirentlerini, tutkunun yıkıcı gücünü ve geç gelen uyanışın acı reçetesini Türk edebiyatında ilk kez bu denli sarsıcı bir dille kayıt altına almıştır.

"...söylemekten utandığın bir şeyi yapmaktan nasıl utanmazsın?"

-İntibah (Namık Kemal)

SENFONİ

Belirir ufukta ölüm çizgisi,
Yol çetin yoldur,
yolcu sessiz,
yoldaş bahtiyar.
Güzel olsa da ab-ı hayat hevesi,
Son bu sondur,
Giden ağlar, kalan ağlar.
Ne zamana kadar çalar sonsuzluk ezgisi,
Korkmak kafi, sevin artık ihtiyar,
Anlamını yitirir varlık hilesi,
Kimse merhamet göstermez,
Bir avuç toprak kadar.

Baki kalanın "ol" senfonisi,
Dinle ve sigarana bir buse kondur,
Kurtul içini kemiren sanrılardan.
Ceset kaplarken tahtadan kafesi,
Yeraltına sığmaz arzular,
Beri ol, sahte tanrılardan.
Bakıverirken ardına kesilir nefesi,
Saki, kadehi son kez doldur,
Bir gölge çekilir usulca aynalardan.

Ahmet Halil UTKUOĞLU

GELEN KİM

Bir sel akar,
Bir rüzgar alır,
Birçok söz söylenir;
Gelen kim, giden kim

Çaresizce geçer,
Çözümler düğümlenir
Kuru boğazlarda.
Seller akar,
Gün biter,
Gece çöker;
Gelen kim, giden kim

Birçok türkü söylenir,
Hiçbiri sevda kayığından
Geçmez, geçemez.

Hiçbiri bir yoldan
Bana gelemez,
Büyümez,
Mükemmel yaşa eremez.

Sen neredesin,
Ben nerede
Hangisi son durak,
Neye ev diyeceğiz
Ne zaman nefesimiz
Son nefes olacak

Ne zaman
Ölüm
Bizi
Sevecek

Ahmet Furkan YALÇIN

KAYIP SANDIK

Elimde kalan geçmişlerden bir anahtar...
Sandığım ise savaşın tam ortasında.
İçinde kutsal emanetler...
Benim kilidim nerede?
Saklı cennet dedikleri vadiler,
muharebe meydanlarına mağlup düşmüş.
Yağmurlar ki artık sevgiyle süzülmemekte
yapraklardan engin köklere;
aksine, tozu dumanı birbirine katmakta,
bir kıyamet alameti gibi gürlemekte.
Sandığım, o amansız savaşın tam ortasında.
Oysa ne çok aman dilemişti
İçinde 1405 yıllık yadigarlarla...
Anahtarım duruyor durmasına amma sandığım kayıp.
İçinde kutsal emanetler...
Ben savaştan uzağım, lakin savaş benim tam içimde.
İçimin içime sığmadığı bi yerlerde...
Birliğe ne zaman teslim oldum, bilmiyorum.
Ben artık beni de biliyor değilim;
sahi, benim birliğim nerede?
O da sandığımın içinde kaldı herhalde.
Sancağıma düşümde sarıldım.
Sandığıma o kutsal sarıları işlemiş neccar...
Kapalı bir gök kubbenin altında, anahtar hâlâ elimde.
Benim sandığım nerede?

Dilek BOZBAY

BÎHABERANA GIPTA

İmrenirim gerçeği göremeyenlere ve kim olduklarından habersizlere.
Tasasızca, özgürce yaşayanlara, günahlarından arınıp affedilenlere.
Mürekkebe gömülü bizler gölgede yaşarken oyun bahçesinde yeni güne selam verenlere.
Demir toprağa, ebedi kurala direnen yabani bir ot, kırılgan bir rüyayken bizler.
O yüzden imrenirim gerçeği göremeyenlere ve kim olduklarından habersizlere.
Bilir misiniz aynı geminin yolcuları olduğumuzu?
Sorarım kim olduklarından habersizlere...

Samet UĞURLU

Güven İLERU

Dirilişin Manifestosu

Sezai Karakoç ve "Diriliş Neslinin Amentüsü" Üzerine Bir Değerlendirme

"Bir milletin yeniden ayağa kalkışı, önce ruhunun ayağa kalkmasıyla mümkündür."

Sezai Karakoç'un düşünce dünyasını tek cümlede özetlemek gerekseydi, belki de bu ifade en uygun başlangıç olurdu. Çünkü Karakoç, bütün eserlerinde olduğu gibi Diriliş Neslinin Amentüsü adlı kitabında da insanın yalnızca maddi anlamda değil, manevi bakımdan da yeniden doğması gerektiğini anlatır. Bu eser, yalnızca bir düşünce kitabı değil; aynı zamanda bir medeniyet tasavvuru, bir inanç bildirgesi ve gelecek nesillere bırakılmış fikrî bir mirastır.

Modern çağ, insana büyük imkânlar sunmuştur. Bilim ilerlemiş, teknoloji gelişmiş, dünya küçülmüş ve bilgiye ulaşmak hiç olmadığı kadar kolaylaşmıştır. Fakat bütün bu gelişmelere rağmen insanın huzuru aynı oranda artmamıştır. Aksine yalnızlık, kimlik bunalımı, yabancılaşma ve anlam arayışı günümüz insanının en büyük meseleleri hâline gelmiştir. Sezai Karakoç, daha yarım asır önce bu tehlikeyi fark etmiş ve insanın kurtuluşunun yalnızca ekonomik kalkınmada ya da siyasi başarılarda değil, ruhunu yeniden keşfetmesinde olduğunu söylemiştir. İşte onun "diriliş" dediği kavram tam olarak budur.

Karakoç'a göre diriliş, geçmişi taklit etmek değildir. O, körü körüne bir nostaljiye karşıdır. Onun istediği şey, geçmişin hikmetini bugünün idrakiyle buluşturmaktır. Geçmişi yük olarak değil, kök olarak görür. Çünkü kökü olmayan bir ağacın ayakta kalması mümkün değildir.

Aynı şekilde tarihine, kültürüne ve inanç dünyasına yabancılaşmış toplumların da uzun süre ayakta kalması beklenemez. Bu nedenle Diriliş Neslinin Amentüsü, geçmişe dönüş çağrısından çok, köklerinden güç alarak geleceği kurma çağrısıdır.

Kitabın ismindeki "amentü" kelimesi de oldukça dikkat çekicidir. Amentü, İslam inancının temel esaslarını ifade eden bir kavramdır. Karakoç bu kelimeyi yalnızca dinî anlamıyla kullanmaz. O, yeni bir neslin inanç esaslarını, ahlaki ilkelerini ve medeniyet idealini de anlatmak ister.

Burada söz konusu olan yalnızca bireysel iman değil; aynı zamanda toplumsal bir bilinçtir. Çünkü ona göre iman, yalnızca kalpte saklanan bir duygu değildir. İman, insanın davranışlarına, sanatına, siyasetine, ekonomisine ve bütün hayatına yön vermelidir.
önüştürür.

Karakoç'un en önemli eleştirilerinden biri, modern insanın kendi özüne yabancılaşmasıdır. Bugün insanlar dünyanın her yerini görebiliyor; fakat kendi iç dünyalarını tanımıyorlar.

Herkes konuşuyor ama kimse dinlemiyor. Herkes görüyor ama hakikati fark edemiyor. Bilgi çoğalıyor, hikmet azalıyor. Sezai Karakoç'un eserleri tam da bu noktada okuyucuya önemli bir soru yöneltir: *"İnsan gerçekten kimdir?"* Bu sorunun cevabı verilmeden ne bireysel huzura ne de toplumsal dirilişe ulaşılabilir.

Diriliş nesli, Karakoç'un hayal ettiği ideal insan tipidir. Bu insan, yalnızca ibadet eden biri değildir; aynı zamanda düşünen, sorgulayan, üreten, adaletli davranan ve estetik duygusu gelişmiş bir şahsiyettir. O, hayatın her alanında sorumluluk sahibidir. Haksızlık karşısında sessiz kalmaz, doğruluktan ayrılmaz ve insanlığa faydalı olmayı amaç edinir. Çünkü Karakoç'un anlayışında iman ile ahlak birbirinden ayrılmaz iki değerdir.

Karakoç'un düşüncesinde sanatın da önemli bir yeri vardır. Ona göre şiir, roman ve deneme yalnızca estetik ürünler değildir; aynı zamanda medeniyetin taşıyıcılarıdır. Bir milletin ruhu, en güçlü şekilde sanatında kendisini gösterir. Bu yüzden sanatçı, yalnızca eser üreten kişi değil; toplumun vicdanını diri tutan bir öncüdür.

Karakoç'un kendi şiirleri de bu anlayışın en güçlü örnekleri arasında yer alır. "Mona Roza" ile bireysel aşkı anlatırken bile aslında insan ruhunun derinliklerine inmeyi başarır; düşünce eserlerinde ise bu ruhu bir medeniyet idealine dönüştürür.

DİRİLİŞ NESLİNİN AMENTÜSÜ

Güven İLERU

Bugünün dünyasında gençler çok sayıda seçenek arasında yönlerini bulmaya çalışıyor. Sosyal medya, tüketim kültürü ve popüler hayat anlayışı çoğu zaman gençleri yüzeysel bir yaşamın içine sürüklüyor. Sezai Karakoç ise gençlere farklı bir ufuk açıyor. O, başarıyı yalnızca diploma almakta, para kazanmakta veya ün sahibi olmakta görmez.

Asıl başarı, insanın kendi karakterini koruyarak yaşaması ve değerlerinden taviz vermemesidir. Bu nedenle Diriliş Neslinin Amentüsü, özellikle gençlerin üzerinde düşünmesi gereken eserlerden biridir.

Karakoç'un eserlerinde umut her zaman canlıdır. O, hiçbir zaman karamsarlığın yazarı olmamıştır. En zor dönemlerde bile yeniden ayağa kalkmanın mümkün olduğuna inanmıştır. Çünkü Kur'an'dan beslenen düşünce dünyasında umutsuzluk diye bir kavram yoktur. Ona göre her yıkılış, yeni bir inşa fırsatıdır. Yeter ki insan kendisini yeniden tanımayı ve hakikate yönelmeyi başarabilsin.

Aslında bugün yaşanan birçok toplumsal sorun, Karakoç'un yıllar önce dikkat çektiği meselelerin devamıdır. Aile kurumunun zayıflaması, ahlaki değerlerin aşınması, bireyselliğin aşırı güçlenmesi ve maneviyatın geri plana itilmesi, modern insanın en büyük çıkmazlarıdır. Karakoç, bütün bu sorunların çözümünü dışarıda değil, insanın kendi vicdanında arar. Çünkü ona göre medeniyetler önce kalplerde kurulur, sonra şehirlerde yükselir.

Diriliş Neslinin Amentüsü okunurken okuyucu yalnızca bilgi edinmez; aynı zamanda kendi hayatını sorgulamaya başlar. "Ben hangi medeniyetin çocuğuyum?", *"Hayatımı hangi değerler üzerine kuruyorum?"*,

"İnsanlığa ne bırakacağım?"

gibi sorular zihinde yankılanır. Büyük eserlerin ortak özelliği de budur: Okuyucusunu değiştirmek. Karakoç'un kitabı da tam olarak bunu yapar. Her okuyuşta yeni anlamlar sunar ve insanı sürekli düşünmeye sevk eder.

Sezai Karakoç'un düşüncesini diğer fikir adamlarından ayıran önemli özelliklerden biri de Doğu ile Batı arasında kurmaya çalıştığı dengedir. O, Batı'nın ilmini ve disiplinini reddetmez; ancak kendi medeniyet değerlerini terk ederek Batılılaşmayı da doğru bulmaz.

Ona göre gerçek gelişme, kendi kimliğini koruyarak evrensel değerlere katkı sunabilmektir. Bu bakımdan onun "diriliş" anlayışı, içine kapanık değil; aksine dünyaya söyleyecek sözü olan özgüvenli bir medeniyet anlayışıdır.

Diriliş Neslinin Amentüsü, yalnızca belirli bir dönemin meselelerine cevap veren bir eser değildir.

Bugün de yarın da okunabilecek, her nesle yeni anlamlar kazandırabilecek güçlü bir düşünce metnidir. Sezai Karakoç, bu eserinde insanı önce kendisiyle, sonra tarihiyle, ardından da Rabbiyle buluşturmayı hedefler. Çünkü ona göre gerçek diriliş, insanın kendi hakikatini yeniden keşfetmesiyle başlar.

Belki de bugün bu kitaba her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyuyoruz. Çünkü teknolojinin hızlandırdığı dünyada insan, ruhunun sesini duymakta zorlanıyor.

Sezai Karakoç ise yıllar öncesinden bugüne seslenerek bize şu gerçeği hatırlatıyor: Bir millet ancak inancını, ahlakını ve medeniyet bilincini koruyabildiği ölçüde yaşayabilir.

Diriliş, bir hayal değil; önce insanın kalbinde başlayan, sonra bütün topluma yayılan büyük bir uyanıştır.
Bu nedenle Diriliş Neslinin Amentüsü, sadece okunacak bir kitap değil; üzerinde uzun uzun düşünülecek, her neslin yeniden keşfedeceği bir fikir mirasıdır. Dergi sayfalarında yer almayı hak eden yönü de tam olarak budur

Geçmişten aldığı ışığı geleceğe taşıyan, insanı hakikate çağıran ve umudu diri tutan evrensel bir diriliş manifestosudur.

Ömer Seyfettin'in 1914 yılında, Balkan bozgununun taze acıları ve bizzat yaşadığı esaret günlerinin ardından kaleme aldığı Beyaz Lale, Türk edebiyatının en sarsıcı, en sert ve gerçekçi savaş anlatılarından biri olarak kabul edilir.

Eser, sadece edebi bir metin değil, aynı zamanda Balkan coğrafyasında Türk varlığının uğradığı sistematik yıkımı ve insanlık dışı zulmü belgeleyen trajik bir vesika niteliğindedir.

Kitap, ismini güzelliği, saflığı ve iffetiyle bir laleyi andıran genç Türk kızı Lale'den alır; ancak bu masumiyet simgesi, eserin sonunda işgalin en karanlık yüzünü temsil eden korkunç bir sona kurban edilecektir. Ömer Seyfettin, Lale karakteri üzerinden aslında kaybedilen Rumeli topraklarını ve o topraklarda yok edilen Türk izlerini sembolize eder.

Kitabın konusu, Balkan Savaşları sırasında Bulgar ordusu tarafından işgal edilen Serez kasabasında geçer. Hikâyenin merkezinde, sadist bir kişiliğe sahip olan Bulgar Binbaşı Radko Balkaneski ile kasabanın seçkin bir ailesine mensup olan Lale yer alır.

Balkaneski, sadece toprakları değil, Türklerin onurunu ve kimliğini de çiğnemeyi hedefleyen bir figür olarak tasvir edilir.

İşgalci güçlerin kasaba halkına uyguladığı işkenceler, dini değerlerin aşağılanması ve masum sivillerin uğradığı katliamlar, yazar tarafından okuru konfor alanından çıkaran, sarsıcı bir grafik gerçekçilikle anlatılır.

Lale'nin iffetini ve onurunu korumak adına Balkaneski'nin elinden kurtulma çabası ve bu uğurda ölümü göze alışı, hikâyenin trajik doruk noktasını oluştururken; savaşın sadece askerler arasında değil, savunmasız sivillerin hayatlarında nasıl geri dönülmez yaralar açtığını gözler önüne serer.

Eser, Ömer Seyfettin'in "Yeni Lisan" akımı doğrultusunda savunduğu sade ve akıcı Türkçeyle yazılmış olmasına rağmen, içeriğindeki yoğun dehşet ve psikolojik ağırlıkla edebiyatımızda benzersiz bir yere sahiptir.

Yazar, bu hikâyede düşman figürünü karikatürize etmekten ziyade, savaşın insan ruhunu nasıl canavarlaştırdığını ve güç dengesi değiştiğinde adaletin nasıl hızla yerini zulme bıraktığını inceler.

Beyaz Lale, yayınlandığı dönemde milli bilinci uyandırmak ve Rumeli'deki Türk varlığına yönelik tehditleri haykırmak amacıyla yazılmış olsa da bugün bir savaş edebiyatı klasiği olarak "güç, ahlak ve direniş" temalarını evrensel bir düzlemde tartışmaya devam eder.

Okuru derinden sarsan ve uzun süre etkisinden çıkılması zor sahnelerle dolu olan bu eser, tarihin unutulmaması gereken acı derslerini en çıplak haliyle hatırlatan bir yüzleşme metnidir.

11 Mart 1884 tarihinde Gönen'de doğan Ömer Seyfettin, asker bir babanın oğlu olarak küçük yaştan itibaren askeri bir eğitim almış ve İzmir ile Balkanlar'da subay olarak görev yapmıştır.

Genç yaşlarından itibaren edebiyata ilgi duyan yazar, 1911 yılında Selanik'te yayımlanan Genç Kalemler dergisinde arkadaşlarıyla birlikte kaleme aldığı "Yeni Lisan" makalesiyle Türk edebiyatında devrim niteliğinde bir hareket başlatmıştır.

Yazı dilinin konuşma diline yaklaştırılmasını, Arapça ve Farsça kuralların terk edilerek sade bir Türkçe kullanılmasını savunan bu anlayış, Milli Edebiyat akımının temelini oluşturmuştur.

Balkan Savaşları sırasında esir düşen ve yaklaşık bir yıl Yunanistan'da esaret hayatı yaşayan Seyfettin, İstanbul'a döndükten sonra ordudan ayrılmış ve hayatını tamamen yazarlığa ile öğretmenliğe adamıştır.

Modern Türk öykücülüğünün kurucusu kabul edilen yazar; tarihi kahramanlıklardan çocukluk anılarına, toplumsal yozlaşmadan savaşın acı gerçeklerine kadar çok geniş bir yelpazede yüzlerce eser üretmiştir. 6 Mart 1920'de, henüz 36 yaşındayken hayata gözlerini yuman Ömer Seyfettin, ardında bıraktığı duru Türkçesi ve toplumsal bilinci yüksek hikâyeleriyle Türk edebiyatının en etkili kalemlerinden biri olarak kalmıştır.

Fyodor Dostoyevski'nin Sibirya sürgününden döndükten sonra kaleme aldığı Stepançikovo Köyü ve Sakinleri, dışarıdan bakıldığında taşrada geçen mizahi bir kargaşa hikâyesi gibi görünse de derinde insan ruhunun en karanlık zaaflarını, sahte ahlakçılığı ve psikolojik boyunduruk mekanizmalarını teşhir eden muazzam bir toplumsal hicivdir.

Yazar, bir konağın sınırları içerisine hapsettiği karakterler üzerinden, güçsüzlerin eline yetki geçtiğinde nasıl birer zalime dönüşebildiğini ve saf iyiliğin tecrübesizlikle birleştiğinde zorbalığa nasıl zemin hazırladığını sarsıcı bir dille anlatır.

Eserin merkezinde yer alan Foma Fomiç Opiskin, dünya edebiyatının en özgün ve ürkütücü zorba figürlerinden biridir. Fiziksel bir gücü, makamı ya da serveti olmayan bu adam; tüm otoritesini geçmişte ezilmiş olmasından, mağduriyet algısından ve dinî-ahlaki söylemleri bir silah gibi kullanmasından alır.

Foma, konak sahibi Albay Yegor İlyiç Rostanev'in aşırı merhametini ve beyefendiliğini suistimal ederek evde mutlak bir manevi tiranlık kurar. Kendi aşağılık kompleksini, çevresindekileri sürekli aşağılayarak ve onları vicdan azabına sürükleyerek bastırır.

Dostoyevski, Foma'nın bu psikolojik manipülasyon yeteneğini şu sözlerle özetler:

"En büyük aşağılanmaları yaşamış olanlar, başkalarını ezmek için en hevesli olanlardır."

Karakterlerin ilişkilerinden çıkacak ilk ve en önemli ders, "Mağduriyetin Sömürülmesi ve Sahte Erdem" tehlikesidir. Foma Fomiç, kendisini bir ilim adamı, bir dindar ve toplumun ahlak bekçisi olarak sunarken, aslında tamamen narsist bir güç arayışı içindedir.

Köylülere Fransızca öğretmeye çalışması ya da Albay'a sürekli insanlık dersi vermesi, bilgiden veya iyilikten değil; üstünlük kurma arzusundan kaynaklanır. Günümüz toplumunda da sıkça karşılaştığımız bu durum, ahlaki ve manevi söylemlerin arkasına saklanan insanların, başkalarının vicdanı üzerinde nasıl bir tahakküm kurabileceğinin somut bir kanıtıdır.

Bir diğer temel ders ise "Sınırsız Müsamahanın ve Aşırı Saflığın Tehlikesi" üzerine kuruludur. Albay Rostanev, son derece dürüst, kimseyi kırmak istemeyen ve herkesi kendisi gibi iyi niyetli sanan bir karakterdir. Ancak onun bu "kötülük konduramama" hali, çevresindeki kurnaz figürler için bir besin kaynağına dönüşür. Albay, Foma'nın her saçma isteğine, her hakaretine göz yumdukça tiranlığın sınırları daha da genişler. Metinde Albay'ın bu zaafı ve içine düştüğü durum şöyle aktarılır: "İyi bir insanın safça yaptığı müsamaha, kötü bir insanın elinde en tehlikeli silaha dönüşür." İyilik, sınırlarla ve gerçekçi bir farkındalıkla desteklenmediğinde, ne yazık ki kötülüğün en büyük yardımcısı haline gelir.

Eserin doruk noktasında Albay'ın gösterdiği ani patlama ve Foma'yı evden atması, zorbalığa karşı bir direniş gibi görünse de sonrasındaki süreç çok daha acı bir gerçeği gözler önüne serer: "Sistemleşmiş Tiranlık ve Kendi Iradesini Teslim Etme Psikolojisi." Foma'nın yokluğunda konak halkının yaşadığı panik ve Albay'ın çektiği ağır vicdan azabı, insanların bir süre sonra kendi zorbalarına bağımlı hale geldiklerini gösterir. Foma geri getirildiğinde authority'si eskisinden daha da sağlamlaşır. Çünkü kitleler, özgürlüğün getirdiği sorumluluktansa, kendilerine ne yapmaları gerektiğini söyleyen bir otoritenin konforunu bu otorite ne kadar absürt olursa olsun tercih etme eğilimindedir.

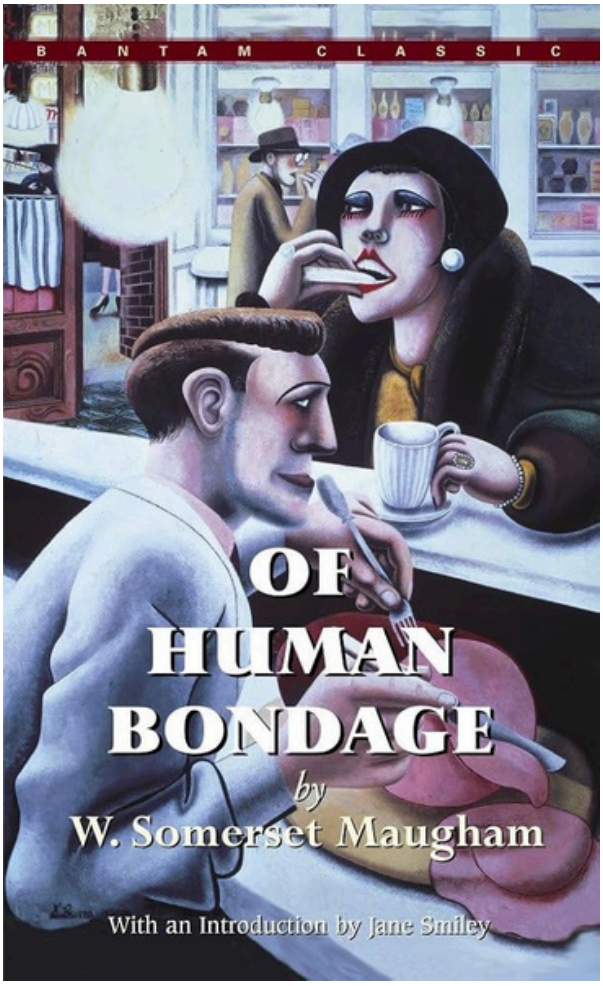
Nihayetinde Stepançikovo Köyü ve Sakinleri, insanın içindeki güç arzusunun ve toplumsal ikiyüzlülüğün zaman ve mekândan bağımsız bir portresidir.

Dostoyevski, mizahi bir dille anlattığı bu trajikomik hikâyede okura şu zamansız mesajı verir: Gerçek erdem, bağırmak ve başkalarını yargılamak değil; eylemlerde dürüst olmaktır. Sahte ahlakçıların kurguladığı masallara kanmak ise insanı kendi evinde bir köleye dönüştürmekten başka bir işe yaramaz.

"Ben insanları sevmek istiyorum, sevmek istiyorum! Oysa bırakmıyorlar yaklaşayım insanlara, sevmeme izin vermiyorlar, uzaklaştırıyorlar beni!"

-Dostoyevski

W. Somerset Maugham'ın 1915 tarihli aynı adlı yarı otobiyografik romanından uyarlanan Of Human Bondage (İnsanlık Suçu), edebiyat ve sinema tarihinin en çarpıcı ve yıkıcı aşk/bağımlılık anlatılarından biridir. Hikâye, fiziksel kusuru nedeniyle özgüven sorunları yaşayan genç bir adamın, kendisini manipüle eden duygusuz ve yüzeysel bir kadına duyduğu saplantılı tutkuyu ve bu tutkunun getirdiği psikolojik çöküşü konu alır.

genç Philip Carey yer alır. Ressam olma hayalleriyle Paris'e giden ancak sanatsal yeteneğinin sınırlarını fark ederek tıp okumak üzere Londra'ya dönen Philip, burada bir çay salonunda garsonluk yapan Mildred Rogers ile tanışır. Mildred; kaba, eğitimsiz, soğuk ve Philip'in entelektüel birikimine ya da duygularına tamamen kayıtsız bir kadındır. Buna rağmen Philip, kontrol edemediği yıkıcı bir tutkuyla Mildred'a bağlanır. Mildred, Philip'in saf duygularını ve maddi imkânlarını kendi çıkarı doğrultusunda kullanmaktan çekinmez. Philip'i sürekli aşağılar, başka erkekler için terk eder ve her başı sıkıştığında (hamile kaldığında, parasız ve evsiz kaldığında) yine Philip'in merhametine sığınır.
Philip, akla ve mantığa aykırı olduğunu bilmesine rağmen Mildred'a yardım etmekten ve onu hayatına geri almaktan kendini alıkoyamaz. Bu yıkıcı ilişki Philip'i maddi iflasa, akademik başarısızlığa ve derin bir psikolojik bunalıma sürükler. Ancak deneyimlediği bu acı ve hayal kırıklıkları, zamanla onun insan doğasını ve kendi sınırlarını kavramasını sağlayan acımasız bir olgunlaşma sürecine dönüşür.

doğrudan intibah konusu ile bir bağlantısı yoktur lakin İntibah romanındaki Ali Bey gibi Philip Carey de karşısındaki kadının tüm manipülasyonlarına ve entrikalarına rağmen mantığını devre dışı bırakır. Aşırı tutku, bireyin kendi felaketine göz göre göre yürümesine neden olur.

Mustafa Eren ARSLAN

Zamanın Akıl Almaz Sürati – Zamanın Geçiciliği Üzerine

Konumuz, üzerine yazacağımız mevzu, zaman.

Zaman çok derin bir mevzu aslında. Zaman bu andır, zaman geçmiştir ve zaman gelecektir. Benim bunları yazmayı düşündüğüm, bu kelimeleri ruhumdan buraya damıttığım ve senin değerli okuyucu, gönül süzgecinden geçirerek bu yazıyı okumaya başladığın andır...

Şuan yaşadıklarımız bize sıradan gelir bazen. Hayat çok monoton ve sıkıcı geçiyor deriz.

Ama ne zaman ki bu anlar mazide kalmış, zihnin içinde bir sisli bulut misali kalıverdiğinde değerini anlarız şimdiki zamanın.

Hani yediğinden yetmişine herkesin dilinde olan şu sözler vardır ya, "Bizim zamanımızda şöyleydi ..."
"Eskilerin tadı yok yaa...." , " Nerede o eski .....lar" derler hep. Bunu 70 yaşında amcamız da söyler 20 yaşında ki kardeşimizde. O zaman bu eskiler de ne varda herkeste bir maziye özlem var ?

İnsanlar geçmişe özlem duyarken genelde, aslında yaptıkları fiillerden ziyade o anlarda hissettikleri duygulara bir özlem duyuyorlar.

O zamanki heyecanlarını, mutluluklarını, birlikte oldukları insanları veya o insanların, o zamanki hallerini özlüyorlar. Buna bir örnek olarak küçükken kardeşiyle her biri için didiştikleri bisküviyi 10 sene sonra alıp yiyen kişi, içeriği birebir olmasına rağmen eski tadı alamaz.

Bu eksikliğin sebebi bisküvinin içeriği veya markası değil, kardeşi ile bir kırık, parçalanmış bisküvi için yaptığı eğlenceli dövüştü aslında.

Başta dediğimiz üzere yaş farklarına rağmen geçmişe özlem olması bize bu zaman kavramının göreceli halde olduğunu gösterir.

Bazen zaman çok hızlı geçer, bazen sanki geçmez gibi olur. Oysa saat hep aynı hızda hareket eder ne yavaşlama ne de hızlanma söz konusu değildir saatte.

O halde nasıl oluyor bu görecelik? Bazen bizim için zaman aşırı hızlı geçmiş gibi olurken, bizimle aynı anda yaşayan bir insana vakit geçmez; saniyeler saat gibi gelir o kişiye.

Ve daha büyük ölçekte düşündüğümüz zaman Dünya'nın her köşesinde milyarlarca insanın yaşadığı ve hepsinin birer hayatı, rutini ve düzeni olduğunu da göz önünde bulundurunca gözümüz önünde o kadar büyük ve karmaşık devasa bir durum oluşuyor.

Bunu idrak etmek ve anlamak için büyük bir güç lüzum ediyor...

Bütün hepsi bu kadar da değil, zaman öyle büyüleyici ve büyük bir hazine ki ve be yazık ki biz bunun idrakinde olamıyoruz. Elimizdeki hazineyi fark edemiyoruz.

Zaman Tanrı tarafından verilen ve anında değerlendirilmezse pişmanlıklar ile geleceği de mahveden bir duruma dönüşüyor.

Hiç yaşadığınız bir durumdan ötürü, "Keşke geçmişe, çok değil ya 5 dakika dahi olsa geriye dönebilsem, küçücük bir hata dahi olsa düzeltebilsem her şey yoluna girse!" dediğiniz oldu mu? Eminim ki herkes bunu bir kere dahi olsa yaşamıştır.

Peki hiç bu "keşkeleri" gerçekleştirebilen oldu mu? Cevabımız ortak şekilde hayır, değil mi? Geçtiği vakit, zamanı geri getirmek imkansız...

Gelecek peki? Gelecekte ne olacağını ve hatta bizim söz konusu gelecekte olup olmayacağımız bile belli değil.

Peki bilmediğimiz ve meçhulde kalan bu durumlar için bir endişe duymak mantıklı mıdır?

Bu konuları şu şekilde ele alalım:
Geçmişe takılı kalmak ve gelecek için kaygılanmak.
Bu ikili çoğu insanda bulunan ve hayatı zehir eden durumlardır.

Mustafa Eren ARSLAN

Öncelikle geçmişte yaşananlara duyulan pişmanlık, keşkeler ve takılı kalmalar... Bunlardan nasıl kurtulabiliriz? Öncelikle şu soruları kendine sor değerli okuyucu,

"Bu geçmişe dair hüznüm, keşkelerim, takıntı yaptığım düşünceler yani pişmanlıklarım bana bir fayda sağlayacak mı? Şuana ve sonraya bir fayda sağlayacak mı?"

Bu soruları kendine sorduğun zaman anlayacaksın ki bu düşüncelerin takıntı kıvamında kaldığı müddetçe emin ol ki sana fayda vermeyecek hatta zarar göreceksin.

Şöyle düşün, şuan senin hazinen ve sen bu anını geçmişte, mevcutta yapmış olduğun ve değiştiremeyeceğin hatalara takılı kalarak harcıyorsun.

Ne olmuş oluyor hem geçmiş değişmiyor, hem de şuan ki zamanın boşa gidiyor. Ve bu da dolaylı olarak geleceğine kötü etki bırakıyor.

Peki ne yapmalısın? Hiç mi düşünmeyelim eskiden yaptığımız, yaşadığımız olayları. Hayır, elbette ki bunu da yapacağız ama takıntılı olarak değil bir öğüt alır gibi.

Geçmişte yaşadıklarımız bizim öğüt verenlerimiz olacak, bize yol gösterecek ve ilerde yapacaklarımızda bize bir kılavuz olacak. Yani yaşadıklarımızı bir deneyim olarak görüp, onlardan kazanım çıkaracağız. Ne diyor kitabında Marcus Aurelius,

"Sonuç olarak her yerde, olup biten her şeyi kavrayacak hissiyata ve derin bir anlayışa sahip bir insan, sonuçların sonucundan kaynaklanan herhangi bir şeyi bile hoş bulur, hemen hemen hiçbir şey ona faydasız görünmez."

Yaşadığımız iyi ya da "kötü" her şey bizim için iyi olmalı bunu idrak etmeliyiz aslında. Yaşadığın her durum senin lehinedir eğer kendini doğru kontrol eder ve yönlendirme gücüne ve idrakine ulaşabilirsen...

Peki ya gelecek kaygısını nasıl halledeceğiz?
Gelecek de ise durum şudur, kaygılanıp durduğun konumda ve zamanda olup olmayacağını bilmiyorsun.

Az önce dediğimiz gibi bunda da elinde olmayan bir vakit için kaygı duymak şimdiki zamanı heba edip boşa götürmektir.

Sen şuan kaygı duysan da duymasan da yaşanacak olan bir durum varsa yaşanacak, elinden o zaman için bir şey yapmak gelebiliyorsa, yapman gereken en son şey bile değildir şuan kaygı duymak.

Alabileceğin bir önlem varsa alarak gerisinde kendine güvenmeli ve şuana odaklanmalısın. Çünkü şuan seni koruyan, yanında olan ve düşünüp fikir üreten kişi yani sen, o anda da seninle beraber olacak.

Döndük dolaştık geldik yine en başa. Her şeyinde temelini oluşturan ama yine de en çok hor gördüğümüz, şimdiki zaman. Hayatımızı düzene sokmak için onun kıymetini bilmek ve ona uygun davranmak zorundayız.

Çünkü biz yalnızca onun içindeyken gerçekten varız.

Ne geçmişe ne geleceğe bir dokunuş yapabiliriz ama şuana odaklanırsak işin sonunda ikisine de dokunmuş oluyoruz.

Anın kıymetini, maziye sisli bir anı bulutu olarak yükselmeden anlamalıyız, yoksa çok geç olur.

Bunun bilincinde olarak bunu kaleme alıyorum. Bu sayede de bunu kaleme aldığım her saniyeden memnuniyet duyacağımı bilerek geçmişe bir bulut olarak uğurluyor, yazıyı okuyacak değerli okuyucuya armağan ediyorum.

Umarım senin zihninde de anlamlı bir anı bulutu olur ve aklında kalırım bu yazı vesilesi ile...

BU SABAH

Gölge oyununda aktörler sahte,
İnanmıştı gönül eski bir ahde.
Hüküm giydirince şu yorgun tahta,
Karanlık ufkumu sardı son sabah.

Gülün dikeniymiş meğer tek gerçek,
Hangi yalan bende açacak çiçek?
Gönül bu duraktan elbet göçecek,
Fırtına yerini verdi bu sabah.

Sırça sarayların camı kırıldı,
Gözümdeki perde sustu, yoruldu.
Bulanık nehirler dindi, duruldu,
Gözler uykusunu kırdı bu sabah.

İnsanın insanla işi acıymış,
Dünyanın mülküne hep kiracıymış.
Meğer her musibet bir duacıymış,
Gözüm hakikati gördü bu sabah.

Hakikat güneşi parlarken gökte,
Yepyeni bir neş'em doğdu yürekte.
Korkular çözüldü eski ilmekte,
Gönlüm baharları sardı bu sabah.

Zaman bir değirmen, ömrü öğütür;
Kibirden doğanlar nefsi büyütür.
Anladım; idrakim artık hürdür, hür.
Aklım menziline vardı bu sabah.

Yıkılan bağların yerinde ümit,
Açıldı kapılar, kırıldı kilit.
Aşk ile uyandı o eski mürit,
Ruhum o şafağa erdi bu sabah.

Tutuştu küllerim, parladı közüm.
Yarınlar önümde, nurludur özüm.
EBEDÎ der: "Şükürle bakıyor gözüm."
Kalbim rızasına vardı bu sabah...

Ozân EBEDİ

ZAMAN

Zamanın durduğu o ince çizgide
Ne bir söz gerekir ne de bir ses
Bir bakışın saklı kaldığı yerde
Hayat bulur yeniden alınan bir nefes
Toprak yağmura nasıl hasret öyle
Yolların kabeye varması gibi
Gözlerinin içinden bir türkü söyle
Karanlık gecenin solması gibi
Ne hecenin kalıbı yeter bu hisse
Ne hecenin daracık sığ hevesi
Aşk dediğin ruhu saran mahur beste

Filiz TANRIKULU

AŞKIN SONSUZLUĞUNDA

Bazen bir selam,
bazen bir merhaba ile başlar.
Can, canım gibi sözlerle
paylaşmayı özlerken yüreklerimiz,
ayak seslerini bile duyamazsınız.
Kayan bir yıldızın sessizliğinde
süzülüp gelir.

Her baharda doğanın
bin bir renk cazibesiyle
yeniden yeşeren,
güneşin doğuşuyla başlayıp
batışıyla renklenen,
ayın parlak yüzü
vururken suya,

hafif esen bir yel
ya da çisi çisi yağan yağmur
damlalarıyla canlanan,
acı bir sızı, bir yürek sancısıyla başlar.
Ne olduğunu, nasıl olduğunu çözemeden
kanatsız bir kuş gibi uçarız
aşkın sonsuzluğunda.

Cemal KARSAVRAN

ESARET
Bir meçhul uğruna onurumla savaştığım
Geçen her sene aldığım vakur yaşlarım
Benliğimden kendi akıbetimi yarattığım,
İçimden yeni bir vatan doğurma sancım.

Siyah gözlerini gözlerime yurt bilirdim.
Gözlerin uğrunda istikbalimi yitirdim.
Bu aşkın şehadetine her an şahittim.
Bilmedim ki yer de ben yurt da ben idim.

Her acımı hasret ve bekleyişle yoğurdum.
Her gece feryadımdan bir şiir doğurdum.
Kalemimden akan her kara mürekkebin
Varsın bulsun seni ahı aldığın vebalinin.

Vefasız bir sevda mühürledi kaderimi.
Unutmaya ettiğim yeminlerin lanetleri.
Zavallı bir çocuğun dinmeyen hasreti,
Daracığına giden gururumun esareti

Hatice Kübra KÜÇÜKKESKİN

KEMİREN ACI

Vuslata beş kala
Kapadım yüreğimin kapılarını.
Yorgunum anne,
Ruhum pare pare.
Meğer yaşamak
Ne zormuş,
Ne zormuş!
Sana doyamazken

Yüreğim buruk anne.
Doruklarda seni düşlerken
Yıkıldı sevgi duvarlarım.
Özlemin ağır basarken
Hasretinle kurulandım.
Onca kalabalığın içinde
Dalgalanır yalnızlığım.
Dağın ardında saklıdır
Döktüğüm gözyaşlarım.
Meğer ne zormuş
Seni hissetmek anne...
Saçlarım mahzun,
Dilim susuz,
Gözlerim puslu.
Sinemde coşan ırmak,
Koynum kör bıçak.

Ne zormuş
Senden vazgeçebilmek anne!
Kanatlarım çırpındıkça
Uçardı,
Koşardı sana,
Umudun baharına.
Bir direnişti
Seni sevebilmek anne.
Bir inancın yüceliğinde
Sana açılan yollara
Hür uçabilmek...
Gölgenin sessizliği
Can bulurdu,
Yol olurdu
Çorak toprağıma.

Ne zormuş
Seni hissedebilmek anne!
Kaç gün, kaç gece...
Sana akan çeşme,
Hece hece rüyalarım;
Ufkun arafında silik
Ve kör, savunmasız...

Sonra ölümü arzuladım anne,
Sana tutunmak isterken delice.
Çıkıp gelirsen bir gün anne,
Çıkıp gelirsen bir gün...
Bu son olsun,
Bu son...

Melek ACAR

GÜNEŞİ GÖĞSÜMDE SÖNDÜRDÜM

Güneşi göğsümde söndürdüm.
Bana artık hiçbir sabah borçlu değildir dünya.
Çünkü ışık dediğiniz şey,
insanın sevdiği yüreğe kadar yürüyemiyorsa
yalnızca gözleri oyalayan eski bir hükümdardır.

Ben,
bir senin gönlünde eridim.
Demirin ateşte yumuşaması değildi bu;
dağın kendi ağırlığını unutmasıydı.
Kendi ismimi omuzlarımdan indirip
senin sessizliğine astım.

Sonra anladım,
insan en çok sevdiği yerde yenilir.
Kılıçlar değil,
şefkat öldürür bazen.
Bir bakış,
bir ordunun yapamayacağını yapar;
bütün kalelerini içerden yıkar insanın.

Ben kalbimi büyük tuttum.
Gökyüzünü içine alacak kadar büyük.
Fakat sen,
yalnız bir damla hüzün bıraktın oraya.
O damla büyüdü,
ırmak oldu,
deniz oldu,
ve ben kendi içimde boğulmayı öğrendim.

Ey sevgili,
sana kavuşmayı değil,
sana doğru yürümeyi sevdim.
Çünkü bazı yolların sonu yoktur;
insan o yolları varmak için değil,
kendini tüketmek için yürür.

Şimdi göğsümde küle dönmüş bir güneş var.
Isıtmıyor,
yakmıyor,
yalnız hatırlatıyor.
Bir zamanlar içimde
bütün mevsimlere yetecek kadar aydınlık bulunduğunu.

Ve sen...
Bir dağın ardından yükselen ay değildin yalnız.
Ben seni,
yenilmemek için sığındığım son ülke sandım.
Meğer insanın en büyük sürgünü,
kendi inandığı kapının önünde başlıyormuş.

Artık biliyorum.
Aşk, insanı mutlu etmek için gelmez.
Aşk, insanın içindeki putları kırar;
ona aynasını gösterir,
kanayan yerini gösterir,
kaçtığı hakikati gösterir.

Ben hakikati,
senin gözlerinde gördüm.
O yüzden hiçbir ayrılık
beni senden uzaklaştıramadı.
Çünkü bazı insanlar gider,
ama insanın kaderinde kalmaya devam eder.

Güneşi göğsümde söndürdüm.
Şimdi karanlıkla barışığım.
Yalnız bir şey kaldı benden geriye:
Bir vakitler bir yürekte erimiş olmanın hiçbir ölüme benzemeyen sessizliği.

Ve eğer bir gün
yeniden doğarsa içimde bir güneş,
bil ki onu gökyüzü yakmayacak.

Yine bir insanın gönlü yakacak.

Güven İLERU

ZAMANSIZ BİR İLTİCA

Dünya, tozlu bir menzil;
senin hayalin ise bitmeyen bir sürgün,

Gönlüm, kafes misali bu bedende kanadı kırık, hür bir kuş.
Bakışların; uçsuz bucaksız, serin bir deniz sanki,
O denizin girdabında ruhum, boğulmayı bir lütuf bilmiş.

Ayrılığın, göğü yarıp geçen bir şimşek misali,
Yaktı geçti içimdeki bütün o ıssız harabeleri.

Zaman; beli bükük, yorgun bir ihtiyar şimdi,
Ömrümü bir fidan gibi eğdi,
bükülmekten nasibimi aldım.

Bitlis'in o dik yokuşlarında durup baksam maziye,
Ömrüm, siyah taştan örülmüş o eski evler gibi
dertli ve vakur.

Kaleden süzülen rüzgâr, içimin uykusuz feryadıdır sanki,
Şehrin dar sokaklarında yankılanır, sana çıkan çıkmazlarım.

Kış gelir de Dideban'ın başı beyaz kürkünü giyer ya,
İşte öyle amansız, öyle sükût dolu bir ayazdır yokluğun.

Vadiye çöken o duman, göğsüme yerleşen efkarın misali,
Sarıp sarmalar da yalnızlığımı, kimselere göstermez aybımı.

Şimdi bu son durakta, güneşin ufku terk edişi gibi,
Kalbim, her nefeste kendi sessizliğine sığınıyor.

Bu bir veda değil, aksine hayatın o çetin kılıcına,
Kendi rızamla sunduğum, mahcup bir teslimiyet.

Mesken EKER

SADECE BANA

Bütün kalabalıklar içerisinde,
sadece bana bir gülüş.

Bütün kötülükler içerisinde,
sadece bana bir iyilik.

Bütün kavuşamayan sevgililer içerisinde,
bana bir kavuşma.

Bütün sarılamamalar içerisinde,
bana sımsıkı bir sarılma.

Bütün yaşanmamışlıklar içerisinde,
bana bir hayat borcun var.

Erdal BURAK

KIYMIK PARÇASI

Ayağıma birçok Kıymık battı Belki bu yolda ama
yüreğime batan kadar acıtmadı belki de..
yüreğimdekine dokunan her bir Kıymık
parçası..geçmişin değil geleceğin bir o kadar
sancılığı kaygısıydı..

Bir gün uyandım..
güne değil;belki yıla ..belki asırlara..
baktığım bir tapınak gibiydi sanki;gelecek..
ama arkasındaki Yıkık bir harabe nasıl
yürüyeceğimden yoksun bir şekilde Ufuk'a doğru
izleyen bir çift gözden farksızdı.. Bedenim..

İnsan geleceğe odaklanırken geçmişinden kopuk
sanardı kendini..
birçok bilim insanının dediği gibi belki de..
vazgeçmeliydi..
vazgeçilen gelecek mi veya geçmiş miydi akıldan
yoksun bir şekilde..bilmiyorum.. Bedenim yorgun
artık..

Şu ana kaygılanmaktı belki..
belki de kaygı değil de yüreğimizdeki her bir
sevincin arkasındaki burukluk hissiydi..

Sevinç sanki gelip geçiciydi üzüntüler daima kalıcı..
bizimle hareket ederdi..
Yanlış veya doğru olan Ne ise..
geçmişte kalmak ne geleceği kaygılanmak ne de şu
anda olmak..

Önemli olan kendin olmak bir olmak..
var olmaktı..

Gözlerinle baktığın her bir evrendeki zerrenin
hayata verdiği güçtü..
hayata verilen güç

Belki de ben,sen,biz olmaktı
Biz olmak bir olmak bir olmak ben olmak benlik ise
bir kimlik bir inşa olmaktı belki..
ama yüreğimdeki kıymık ne buna izin verirdi ne de
hüzünlenmeme sadece günü yaşamama izin
veriyordu..

Nasıl bir günse hiç bitmek bilmiyordu..
Ne ağrılar ne sancılar.. Sevinçli günlere hüzünle
bakıyordu.. Bitmek bilmeyen günler gibi.

İlknur OLGUN

Aşk,
çoğu zaman karşımızdakinin kim olduğundan ziyade, ona baktığımız gözün ve onu yerleştirdiğimiz kalbin büyüklüğüyle ilgilidir.

İnsan, kendi gönlünde büyüttüğü bir hayale aşık olur da bunun farkına varmak için bazen ağır bedeller ödemek zorunda kalır.

İşte bu yalın ama sarsıcı hakikat, hem Âşık Veysel'in telinden dökülen o meşhur dizelerde hem de Türk edebiyatının ilk edebi romanı sayılan Namık Kemal'in İntibah'ında en çıplak haliyle karşımıza çıkar.

Sivas'ın Sivrialan köyünde dünyaya gelen Veysel Şatıroğlu, yani herkesin bildiği adıyla Âşık Veysel, henüz çocuk yaşta geçirdiği çiçek hastalığı yüzünden iki gözünü de kaybeder.

Dünyanın renklerinden mahrum kalan Veysel, teselliyi babasının eline tutuşturduğu bağlamada bulur. İçindeki karanlığı türkülerle aydınlatan hoca, ozan ve gönül insanı Âşık Veysel, Anadolu halk şiirinin 20. yüzyıldaki en güçlü sesi haline gelir.

Onun dünyayı görmeyen gözleri, insan ruhunun derinliklerini ve hakikatin özünü pek çok kimseden daha berrak bir şekilde süzmeyi başarmıştır.

Âşık Veysel'in en bilinen eserlerinden biri olan *"Güzelliğin On Par'Etmez"* türküsünün ardında da bu içsel bakış yatar.

Türkünün hikayesi, doğrudan Veysel'in kendi yaşam tecrübesine ve aşka dair derin sezgisine dayanır.

Ozan, muhatabına seslenirken dış dünyadaki fiziksel güzelliğin, onu algılayan ve ona anlam kılan bir gönül olmadıkça hiçbir değer taşımadığını söyler:

"Güzelliğin on par'etmez / Bu bendeki aşk olmasa /
Eğlenecek yer bulamaz / Gönlümdeki köşk olmasa.

Veysel için güzellik, nesnenin kendi kendine sahip olduğu sabit bir güç değil; sevenin ona yüklediği bir lütuftur. Aşığın kalbindeki o "köşk" olmasa, o güzellik sığınacak tek bir yer bile bulamayacaktır.

Tam da bu noktada, Âşık Veysel'in bu derin türküsü ile Namık Kemal'in İntibah romanı arasında çok güçlü ve hüzünlü bir bağ kurulur.

Romanın başkişisi Ali Bey, iyi eğitimli, temiz duygulu ancak tecrübesiz bir gençtir. Çamlıca'da karşılaştığı Mahpeyker adındaki kadının dış güzelliğine, ihtiraslı albenisine ilk görüşte kapılır.

Bey'in gözünde Mahpeyker, uğruna her şeyin feda edilebileceği eşsiz bir güzelliğe sahiptir. Oysa Mahpeyker'in o aldatıcı dış kabuğunun altında, Ali Bey'i felakete sürükleyecek karanlık bir ruh ve yıkıcı bir hırs saklıdır.

Ali Bey, kendi içindeki tutkuyu ve saflığı Mahpeyker'e atfetmiş; onda var olmayan bir erdemi ve yüceliği kendi gönül dünyasında yaratmıştır.

Ali Bey'in yaşadığı trajedi, Veysel'in dizesinin acı bir ispatıdır. Mahpeyker'in güzelliği, Ali Bey'in ona duyduğu saf aşk ve kör hayranlık var olduğu sürece bir anlam ve güç taşır.

Ne zaman ki Ali Bey hakikati görür, o büyü bozulur ve geriye büyük bir yıkım kalır.

Ali Bey, geç gelen o ağır "uyanış" (intibah) anında, aslında yıllarca bir yanılsamaya sarıldığını, Mahpeyker'i değil, kendi içindeki tutkunun ona giydirdiği elbiseyi sevdiğini anlar.

Gerek Veysel'in duru sazından yükselen türkü, gerekse Ali Bey'in acı dolu hikayesi bize aynı insan gerçeğini fısıldar: İnsan, kendi gönlünün ışığıyla aydınlattığı şeyleri ilahlaştırır.

Ancak o ışık çekildiğinde ya da hakikat aynası belirdiğinde, tapınılan güzelliklerin ne kadar kof ve geçici olduğu anlaşılır.

Veysel'in felsefesi ile İntibah'ın ana fikri bu ortak paydada buluşur; kalbin yaratmadığı hiçbir güzellik, insanın ruhunu beslemeye yetmez.

HAYAL-İ HAİLİM

Semadan arza yağdırılan yağmur
Her tenime düşen damlan da, gönlümden mürekkep damlıyor kağıtlara
Semadan ruhumun derinliklerine savaş açan hayal-i hailim beni hapsetti zifiri karanlığa
İçimdeki bu ateş güneşi alt ediyor

Arza yağdırılan yağmur
Gönlümden bir parça misali
Gözlerim yorgun ağlayamamaktan
Belki de benim yerime ağlıyor sema, düşen yağmurlardır gözyaşlarım

Kalbim, İstanbul misali
Dinmiyor karanlık sokaklara yağan yağmur
Hele birde gece indiği zaman şehre
Ne adım kalır geriye, ne de cismim

Belki de o kadar zor değildir yaslanılacak küçük bir omuz
Başımı yasladığımda ağlayacağım bir diz
Gözlere bakınca tebessümünü esirgemeyen gözler
Küçük bir sızı da, hisseden bir kalp

Çokta zor olmasa gerek
İmkânsız gibi görünenin aslında imkânı olduğunu
Kalptir, kudretlidir, ebedî aşkı içerisinde barındıran
Sığınılacak limandır yalnızlığında insanın sarıldığı

Bir insan, başka bir insanda da nefes alabiliyor
Çıkarır ardından, zifiri karanlıktan
Atılır yorgunluk, ve huzurlu bir gözyaşı alır yerini
Geceleri yağdırılan yağmurlar indiği zaman şehrin karanlık sokaklarına, gül kokusu misali kokar, aydınlatır karanlığa maruz kalmış yürekleri

Kalbini yaralayan can kırıkları iyileşir
Hüznünün açtığı yaraları toprağa teslim eden çınar misali
Atar üzerinden pişmanlık gömleğini
Alır nefes diyarından bir nefes
Ruhuna giydirir rahmet gömleğini...

Hasan Hüseyin AYGÜN

ŞUBAT'IN KALEMİNDEN
ŞUBAT

Bir yanım zemheridir, saçlarımda kar benim.
Koynumda taşıdığım, cemrelerim var benim.
Ha söktü ha sökecek, baharın şafağıyım
On ki kardeş içre, ben en ufağıyım.
Cihan arz-ı endama, benim bağrımda başlar.
Bir göz kırpmamı bekler, o cümle göçmen kuşlar.
Karanfiller, nergisler, yanağımda gül beni.
Sen yine de ey âdem, ilkbahardan bil beni.
Sümbülü beşiğinde, kimdi sallayan kimdi?
Süt bekliyor göğsümden, ehl-i lalezar şimdi.
Kâinat uykusundan, için için uyanır,
Dirilişin rengine, nefesimle boyanır.
Hısımdım da bahara, nedense ona eldim.
Ben göğün karasını, ala çalmaya geldim
Mayam böyledir benim, bu minvalde sebatım.
Bir mevsimden mevsime, köprü olan Şubat'ım

En kısa çöpü çektim, bölüşürken zamanı.
Umudun limanıyken, reddetmişim gümanı.
Her ayazın ardında, ılık bir meltem gördüm.
Ben ki toprak anaya, yeşilden çorap ördüm.
Aktan libaslar giydim, sıfatım ayaz oldu.
Uyansın cihan diye, niyazım niyaz oldu.
Sevildiğim de oldu, bana çizgi çeken de.
Bir gül taşır unutma, ele batan diken de.
Kıble yönüm uyanış, diriliş doğum batım.
Ümit pusulasından, yolu bulan Şubat'ım

Malatya'dan Maraş'a, ben bir Hatay tanırım.
Birisi zilzal dese, kendimden utanırım.
Başlangıçla vedanın, arasında kalmışım
Sabıkamı takvimin, altısında almışım.
Karlı dağın saçını, bölük bölük ördüm de.
Yaş gününü kutlarmış, aşk benim on dördümde
Ben kimlerde firkatim, ben kimlerde sızıyım.
Ben aşkın terennümü, yalnızların yazıyım.
Yanan soba, sıcak çay, gece sessiz ve derin.
Şahidi ben olmuşum, gönüllerde kederin
Uçuşan kar tanesi, bir sığırcık kuşuyum.
Kerpiç damlı evlerde dipsiz derin huşûyum
Velev ki kömür bitti, kul nesiyle ısınsın?
Sevenler sevdiğinin, kalp sesiyle ısınsın.
Menzilim dağ yeşili, karda koşturan atım.
Dört senenin cebinden, bir gün çalan Şubat'ım.

İbrahim ŞAŞMA

Edebiyatımızın dağarcığında bazı isimler vardır; onlar sadece birer yazar değil, içinde yaşadığımız coğrafyanın, azalan merhametlerin, değişen sokakların ve insan kalbinin en hassas kayıt memurlarıdır. Mustafa Kutlu, işte bu nadir kalemlerden biridir. Yarım asrı aşan yazarlık serüveninde, Türk insanının modernleşme girdabındaki savruluşunu, kökleriyle olan bağını ve bu bağın koparılmasıyla açılan yaraları en yalın, en samimi dille hikâye etmiştir.

Mustafa Kutlu'nun eserlerinin merkezinde, geleneksel hayat tarzından modern ve endüstriyel dünyaya geçişin bireyde ve toplumda yarattığı sarsıntılar yer alır. Köyden şehre göç, tarım toplumunun dikey ilişkilerinden sanayi toplumunun yatay ve soğuk ilişkilerine geçiş, onun hikâyelerinde adeta bir toplumsal röntgen gibi önümüze serilir.

Yazar, bu dönüşümü büyük sosyolojik tahlillerle değil, mahalle kahvesinde oturan bir adamın, tezgâhındaki esnafın veya tarlasını sürmeye çalışan bir köylünün gözünden anlatır. Modernleşmenin getirdiği "ilerleme" mitinin ardındaki insani trajedileri sezmek zor değildir:

"Şehir büyüdükçe insan küçülüyordu. Rakamlar, binalar, caddeler çoğalıyor; fakat insanın gönül hanesi daralıyor, tenhalaşıyordu."

Bu tenhalaşma, Kutlu'nun dünyasında sadece fiziksel bir kayıp değil, manevi bir erozyondur. Fabrikaların dumanları gökyüzünü kaplarken, insanların içindeki kanaat ve rıza iklimi de yavaş yavaş buharlaşmıştır.

Kutlu'nun kalemi, süsten ve gösterişten uzaktır. Sait Faik'in insan sevgisiyle, Tarık Buğra'nın içsel derinliğini harmanlayan bir üslubu vardır. Onun hikâyeleri adeta nehir akışı gibidir; gösterişsiz, kendi doğal yatağında ama derinlerden coşarak akar.
Özellikle Uzun Hikâye başta olmak üzere pek çok eserinde, adalet duygusunun, vefanın ve dostluğun altı kalın çizgilerle çizilir. Hayatın zorlukları karşısında eğilmeyen, dünyalık hırslara sırtını dönüp "kalbinin sesini" dinleyen karakterler çıkar karşımıza.

> **Telaş etme dedi, kalıcı değiliz**
>
> **Sır - Mustafa KUTLU**

Yazar, bu duruşu şu çarpıcı tespitle özetler:

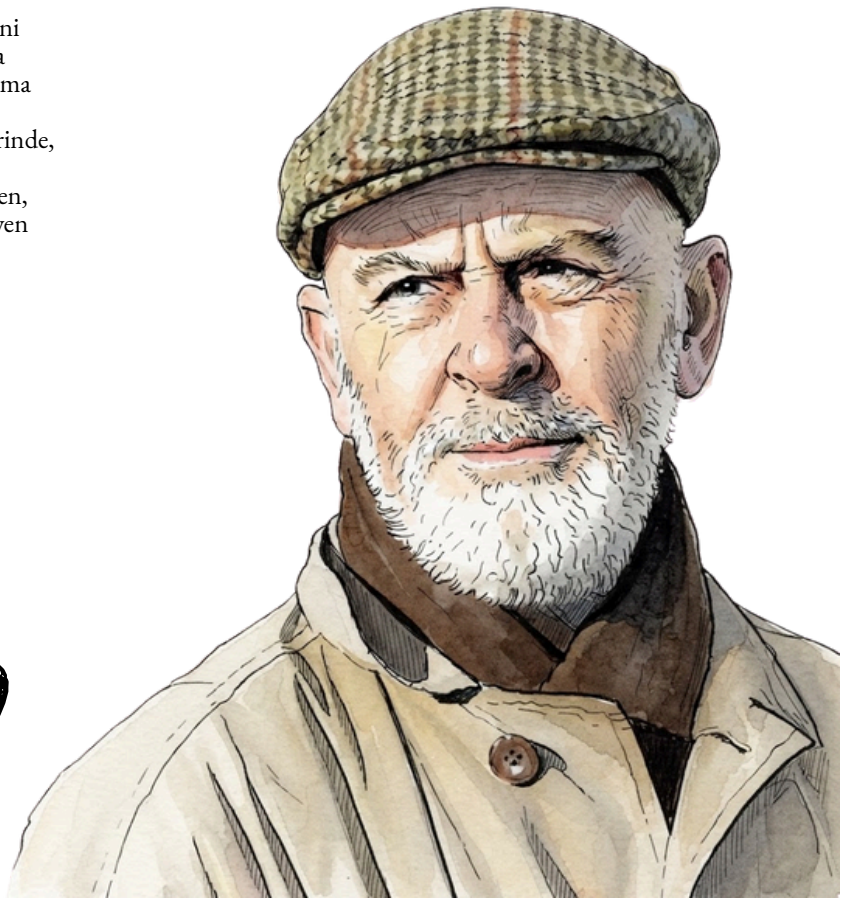
"Dünya bir misafirhanedir dediler, inandık. Ama misafir olduğumuzu unutup ev sahibi gibi kurulduk ya, bütün kavgalar ondan çıktı."

Bu cümle, aslında Kutlu'nun eserlerinin ana fikrini ele verir. İnsanın dünyadaki varoluş gayesini unutması, hırsın merhameti boğması, onun hikâyelerinin temel eleştiri oklarını yönelttiği alanlardır.

Mustafa Kutlu, eserlerinde yalnızca bir eleştiri sunmaz; aynı zamanda bir çıkış yolu, bir sığınak da önerir. Bu sığınak; sadelikte, imanda, yardımlaşmada ve Anadolu'nun hâlâ tüten tütününde, kaybolmaya yüz tutmuş değerlerindedir. Kahramanları genellikle büyük trajediler yaşasa da, içlerindeki o inatçı umut ışığını asla söndürmezler.

Yazarın dili, Türkçenin en duru, en akıcı hallerinden birini sunar. Okurken yabancılaşmazsınız; aksine, cümlelerin arasında kendi dedenizi, kendi mahallenizi, belki de uzun süredir unuttuğunuz kendi çocukluğunuzu bulursunuz. Sonuç olarak Mustafa Kutlu, hızlı tüketilen, her şeyin anlık ve yüzeysel olduğu günümüz dünyasında, bize "dur" diyen bir uyarıcıdır. O, yokuşa akan zamana karşı direnenlerin, kalbini ve vicdanını korumaya çalışanların hikâyesini yazmaya devam etmektedir. Ve onun kaleminden süzülen şu hakikat, her dönemde rehberimiz olmaya namzdır:

"Aslolan hayattır; hayat ise inandığın kadardır."

Dünya edebiyatının sarı sayfaları arasında gezinirken bazı yazarlar vardır ki, sadece bir coğrafyanın değil, bütün insanlığın vicdanını kaleme alırlar. İşte Cengiz Aytmatov, tam da bu nadir kalemlerdendir. Tanrı Dağları'nın eteklerindeki Şeker köyünde doğan, bu toprakların efsaneleriyle, rüzgarıyla ve insan hikayeleriyle büyülenen Aytmatov; sadece Kırgız edebiyatının değil, evrensel kültür mirasının en parlak yıldızlarından biri olmayı başardı.

Aytmatov'un hayatı, kaleme aldığı destansı hikayeler kadar dramatik ve gerçekti. 1928 yılında dünyaya gelen yazarın çocukluğu, Stalin dönemi politikalarının ve ardından İkinci Dünya Savaşı'nın acı dolu yıllarına denk geldi.

Henüz çocuk yaşta hayatın yükünü omuzlayan Aytmatov, gençliğinde traktör şoförlüğünden vergi memurluğuna kadar pek çok farklı işte çalıştı. Bu zorlu yaşam mücadelesi, ona insan ruhunun derinliklerini gözlemleme ve sıradan insanlardaki olağanüstü cevheri keşfetme yeteneği kazandırdı.

Onu edebiyat dünyasının zirvesine taşıyan ilk büyük eser "Cemile", yayımlandığı günden itibaren büyük bir yankı uyandırdı. Fransız şair Louis Aragon'un

"Dünyanın en güzel aşk hikayesi"

olarak nitelendirdiği bu eser, aslında bir kadının özgürlük arayışını ve geleneklerin kalıplarını kılıç gibi kesip geçen cesaretini anlatıyordu.
Unutulmayan Romanlar ve Derin Alıntılar

Aytmatov'un kitapları, okuyucuyu sadece bir kurgunun içine çekmez; adeta bir vicdan muhasebesine davet eder. Onun eserlerinde doğa, hayvanlar ve insanlar bir bütünün ayrılmaz parçalarıdır.

Yazarın en sarsıcı eserlerinden biri olan "Gün Olur Asra Bedel", hafızasını, köklerini ve geçmişini yitirmiş bir insanın ne kadar tehlikeli bir silaha dönüşebileceğini anlatır. Romandaki mankurt motifi, modern insanın kendi kültürüne ve değerlerine yabancılaşmasının en keskin metaforudur. Aytmatov, bu durumu eserinde şu çarpıcı tespitle özetler:

"Kişinin kendi geçmişine ihanet etmesi, belleğini yitirmesinden çok daha korkunçtur. İnsanı insan yapan, hatıralarının ağırlığıdır."

Çocuk gözünden dünyadaki kötülüğü ve ikiyüzlülüğü anlatan "Beyaz Gemi", hem bir masal hem de acı bir trajedidir. Dedesinin anlattığı masallarla yaşayan küçük bir çocuğun, yetişkinlerin çıkarcı dünyasıyla çarpışmasını konu alır. Aytmatov, doğanın ve masumiyetin yok edilişini şu cümlelerle yüreğimize kazır:

"Her insanın çocukluğunda bir Beyaz Gemisi vardır; ama bazıları o geminin hiç gelmeyeceğini çok geç anlar."

Uyuşturucu mafyasından doğanın katledilmesine, insanlığın doğadan kopuşundan inanç sorgulamalarına kadar geniş bir yelpazeyi ele alan "Dişi Kurdun Rüyaları", Aytmatov'un olgunluk dönemi şaheseridir. Yazar, bu romanda modern dünyanın getirdiği yıkımı şu sarsıcı sorgulamayla gözler önüne serer:

"Dünya nereye gidiyor? İnsanlar doğayı tüketerek, birbirini yok ederek ellerine ne geçeceklerini sanıyorlar? Kendi bindiğimiz dalı kesmekten ne zaman vazgeçeceğiz?"

Cengiz Aytmatov'u okumak, insanın kendi iç sesine kulak vermesi demektir. Onun kahramanları; bozkırın ortasında yalnız kalmış bir tren makinisti, sevdasının peşinden giden bir genç kız, yavrusunu arayan bir ana kurt ya da inandığı değerler uğruna can veren bir öğretmendir.

O, eserlerinde hep bir umut ışığı bırakmıştır. Ne kadar karanlık olursa olsun, insanın içindeki iyilik ve adalet duygusunun bir gün mutlaka yolu bulacağına inanmıştır. 2008 yılında aramızdan ayrıldığında, arkasında sadece unutulmaz romanlar değil; insan kalabilmenin ne demek olduğunu hatırlatan devasa bir ahlaki miras bıraktı.

"Kaldı ki burası dünya. Burada bir şeyler hep yarım kalacak."

Gün Olur Asra Bedel - Cengiz AYTMATOV

Edebiyatımızın bazı isimleri vardır; kitaplarını kapatıp rafa kaldırsanız bile üzerinizdeki o ağır, taze mürekkep kokusu gitmez. Sabahattin Ali, bu topraklarda yaşayan insanın en çıplak halini, en derin acısını ve en sarsılmaz umudunu kaleme alan nadir yazarlardandır. Onun eserleri sadece birer roman ya da öykü değil; bozkırın ortasında üşüyen bir ruhun, insan olmanın sancısını taşıyan bir vicdanın sesidir.

1887 yılında Edirne'nin Çatalca ilçesinde başlayan hayatı, dönemin çalkantılı siyasi ve sosyal rüzgarları arasında şekillendi. Hayatı boyunca yoksullukla, sürgünlerle, hapis cezalarıyla ve en önemlisi anlaşılmamakla boğuştu. İstanbul'da öğretmenlik yaparken düşünceleri yüzünden tutuklandı, Sinop Cezaevi'nin soğuk duvarları arasında insan ruhunun en karanlık ve en aydınlık yönlerini gözlemledi.

O, kalemi hınçla değil, hakikatle bileyenlerdendi. Yazdığı her satırda bu ülkenin insanına duyduğu derin sevgi ama aynı zamanda onların duyarsızlığına karşı duyduğu kırgınlık hissedilir. Sabahattin Ali, hayatı boyunca konformizmin uzağında, sırtını rüzgara dönmeden, adalet arayışından vazgeçmeden yaşadı. 1948 yılında, ülkeyi terk etmeye çalışırken, Edirne sınırında, karanlık eller tarafından hayattan koparıldığında arkasında sadece yarım kalmış hayaller değil, ölümsüz metinler bıraktı.

Onun eserlerini okurken insan, kendi içindeki en gizli köşelerle yüzleşmek zorunda kalır. Çünkü Sabahattin Ali karakterleri kusurludur; sever, yanılır, susar, ezilir ama asla yalandan ibaret değildirler.

Kürk Mantolu Madonna: Türk edebiyatının en sessiz, en derin aşk hikayelerinden biridir. Raif Efendi'nin hayatı, Maria Puder ile karşılaşana kadar bir rölantidir. O aşk, insanın hayatında bir kez karşılaşabileceği ve bir ömür taşıyacağı o eşsiz sığınaktır. Roman bize şunu fısıldar:

"Dünyada bu kadar çok felaket varken, insanların bu kadar ıstırap çekmesi lüzumlu mu? Biz ne arıyoruz burada? Neden rahat durmuyoruz?"

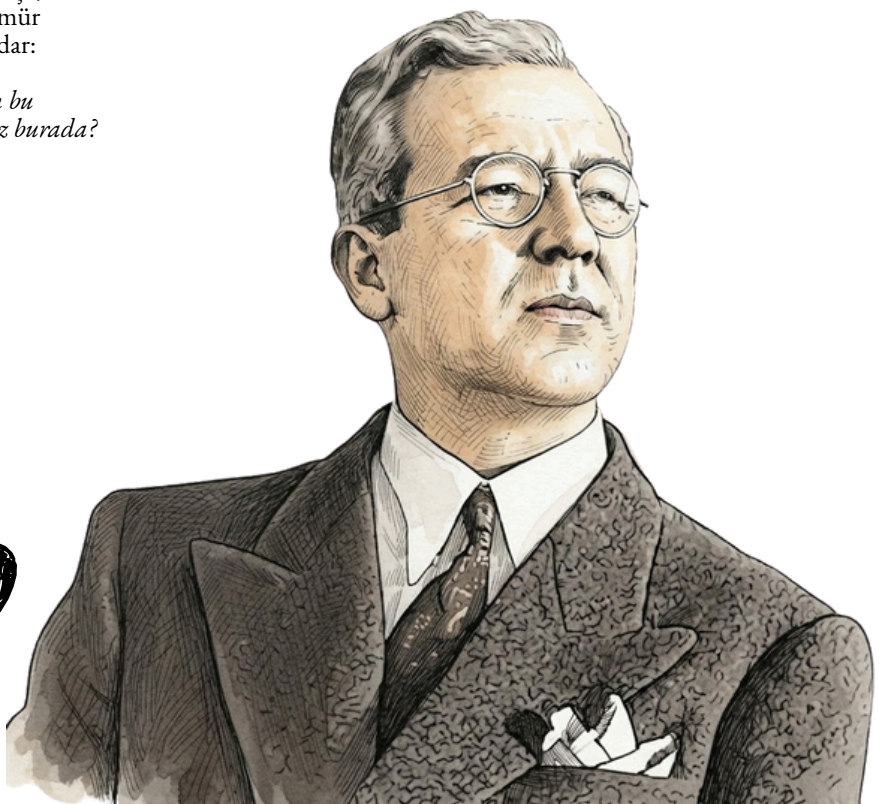
> **İçimde yarım kalmış bir konuşmanın üzüntüsü vardı**
>
> ***Kürk Mantolu Madonna***
> ***Sabahattin Ali***

İçimizdeki Şeytan: Bireyin iç dünyasındaki zayıflıkları, toplumsal baskılarla nasıl ezildiğini ve insanın kendi kötülüğüyle yüzleşmesini anlatan muazzam bir romandır. Ömer karakteri üzerinden toplumun ikiyüzlülüğünü ve bireyin zaaflarını merceğe yatırır. Kitaptaki şu cümle, insanın kendiyle mücadelesinin özetidir:

"İçimizde bir şey var, bizi bırakmıyor, vefasızlık etmeye, zulmetmeye zorluyor... İyiliğe karşı bir düşmanlık..."
Kuyucaklı Yusuf: Aydın ve Nazilli'nin dağlarında, kasaba baskısının ve adaletsizliğin ortasında yeşeren ama kirlenen bir vicdanın hikayesidir. Yusuf'un yalnızlığı, bu coğrafyada ezilen her masumun ortak kaderidir.

Sabahattin Ali, usta bir romancı olduğu kadar, kelimeleri nota gibi kullanan bir şairdi. Hapishanedeyken yazdığı ve bugün dillerden düşmeyen şiirleri, onun içindeki devasa hasreti gözler önüne serer. Aldırma Gönül ya da Göklerde Kartal Gibiydim derken aslında kendi yalnızlığını ve direncini anlatıyordu. Leyla Erbil'in ya da Ali Erkan'ın hatıralarında bahsettiği gibi, o hep "yolun sonunun nereye varacağını bilmeden yürüyen" bir derviş gibiydi.

Bugün Sabahattin Ali'yi okumak, sadece geçmiş dönemin politik ve sosyal yapısını anlamak değildir; bugün hala geçerliliğini koruyan insanlık halleriyle yüzleşmektir. O, kalemiyle bir çağın vicdanı oldu. Eserleri bugün hala basılıyor, milyonlarca insan tarafından okunuyor ve her okurda yeniden doğuyorsa, bu onun yazdıklarının hakikatinden ileri gelmektedir.

Edebiyatımızın "Yedi Güzel Adam"ından biri, sessiz ama derin suların adamı Rasim Özdenören... O, kelimeleri sadece bir ifade aracı olarak değil, insanın iç dünyasını inşa eden, ruhun dar sokaklarında aydınlık bir kandil yakan yapı taşları olarak gördü. Maraş'ta başlayan hayat yürüyüşü, Ankara'nın bozkırında fikirle harmanlandı ve geride hem Türk edebiyatına hem de düşünce hayatımıza eşsiz eserler bıraktı.

Ona göre yazı, bir nevi iç dökme değil, aksine insanın kendisiyle ve modern dünyanın dayatmalarıyla yaptığı bitimsiz bir hesaplaşmaydı.

Özdenören'in hikâyeciliği, sıradan gibi görünen insan manzaralarının ardındaki derin dramları, yabancılaşmayı ve uyumsuzluğu merkeze alır. Karakterleri genellikle modern hayatın getirdiği o büyük sıkışmışlığı yaşar. Şehirlerin gürültüsü içinde kendi sesini kaybetmiş insanlardır onlar.

Ruhun Labirentlerinde dolaşırken sık sık şu gerçeksellikle yüzleşiriz: Modern insan, kalabalıklar içinde yaşayan ama aslında en kuytu köşede yapayalnız kalan bir varlıktır. Yazar, bu yalnızlığı acımasızca yüzümüze çarpmak yerine, onu şefkatli bir kalemle anlamlandırmaya çalışır.

"İnsan, dünyada bir misafir olduğunu unuttuğu an, ev sahibi olduğunu zanneder ve asıl gurbet işte o zaman başlar."

Bu cümle, onun eserlerinin ana eksenini özetler gibidir. Özdenören'e göre asıl yersiz yurtsuzluk, coğrafi bir sürgün değil; insanın kendi özünden, ruh kökünden kopmasıdır.

Düşünce yazılarında, özellikle Çarpılmış İnsan ve Müslümanca Yaşamak gibi eserlerinde, Doğu ile Batı arasında sıkışıp kalmış Türk aydınının ruh halini masaya yatırır. Ona göre medeniyet dediğimiz şey, sadece teknolojik araçlar veya ekonomik kalkınma değildir; bir hayat tarzı, bir duyuş ve düşünüş biçimidir.

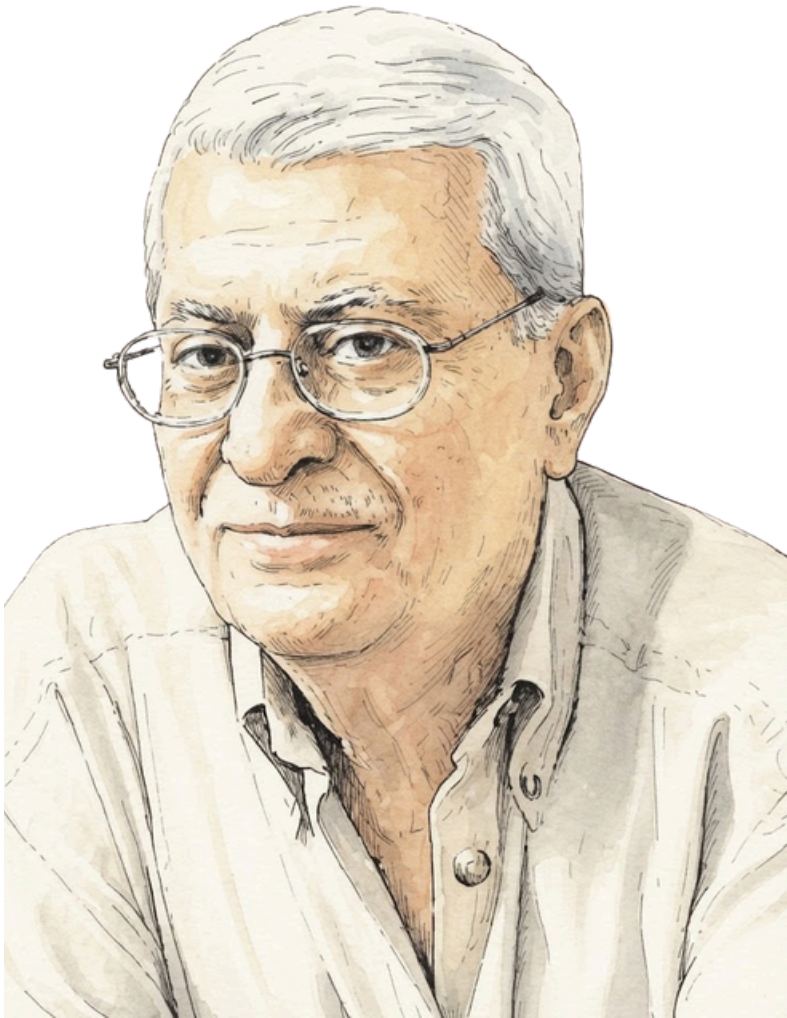
Batı'dan ödünç alınan kavramların bu topraklarda niçin bocaladığını, insanın iç huzurunu nasıl zedelediğini şu satırlarla dile getirir:

"Batı'nın reçeteleriyle kendi yaramıza merhem süremeyiz; çünkü onların tanımladığı hastalık ile bizim çektiğimiz sancı aynı daldan değildir."

O, taklitçiliğe karşı şiddetli bir direniş savunucusudur. Özdenören için sahici olmak, kendi toprağının suyunu içmek, kendi dilinin zenginliğiyle düşünmek demektir. Yazmak da zaten bu sahiciliği arama çabasının ta kendisidir.

Rasim Özdenören'in edebiyatımızdaki yeri, gürültü koparanlardan değil, kalbe fısıldayanlardandır. O, köşesine çekilmiş ama dünyayı en keskin gözlerle süzmüş bir bilgedir. Eserlerini okurken insan, kendi iç dünyasında uzun bir yolculuğa çıkmaktan, unuttuğu değerlerle yeniden yüzleşmekten alıkoyamaz kendini.

Hayatı boyunca kalemin hakkını veren, inandığı değerleri hem yazısında hem de duruşunda tavizsiz bir şekilde taşıyan Özdenören, bıraktığı o berrak mirasla yaşamaya devam ediyor. Ne yazarsa yazsın, hangi konuya değinirse değinsin, onun metinlerinde hep aynı duygu yankılanır: İnsanın insana ve Hakikat'e duyduğu o kadim hasret.

“Hem bu deveyi güdecek, Hem bu diyarda kalacağız! Çünkü deve de bizim , diyar da.”

Rasim ÖZDENÖREN

Felsefe tarihinin en sıra dışı, en sarsıcı ve aynı zamanda en yanlış anlaşılmış metinlerinden biri şüphesiz Friedrich Nietzsche'nin "Böyle Buyurdu Zerdüşt: Herkes ve Hiç Kimse İçin Bir Kitap" adlı eseridir. Nietzsche'nin kendi ifadesiyle

"insanlığa bugüne dek verilmiş en büyük armağan"

olan bu kitap, geleneksel felsefi yazım kalıplarını reddeden, şiirsel, kehanet dolu ve metaforik diliyle okuyucusunu hem uçurumlara sürükler hem de yepyeni bir zihin açılımı vadeder.

Klasik bir felsefi incelemeden ziyade adeta modern bir mitoloji veya peygamberane bir manifesto olan eser, 19. yüzyılın sonlarında yazılmış olmasına rağmen, 21. yüzyıl insanın manevi krizlerine ve anlam arayışına da ışık tutmaya devam etmektedir.

Kitap, yaşlı Zerdüşt'ün otuz yıl boyunca yaşadığı dağdaki mağarasından, içindeki bilgelik balıyla dolup taşarak insanlara bunu sunmak üzere vadilik diyara inmesiyle başlar. Zerdüşt, yalnızlığından bıkmış bir güneş gibidir; ışığını ve zenginliğini insanlara dağıtmak ister. Ancak şehir kapısında halka seslendiğinde karşılaştığı manzara, onun felsefesinin temel taşını oluşturur:

"İnsan hayvanla üstinsan arasında bir köprüdür bir uçurumun üzerinden geçen bir köprü."

Zerdüşt'ün insanlığa ilk müjdesi, insanın artık aşılması gereken bir varlık olduğudur. İnsan, ne tam bir hayvandır ne de henüz varabildiği bir Üstinsan (Übermensch). O, sürekli gerilim ve dönüşüm halinde olan bir geçiş aşamasıdır.

Eserin en sarsıcı ve en çok tartışılan çıkış noktalarından biri, geleneksel metafodin ve dinin insan vicdanındaki sarsıntısıdır. Zerdüşt, halkın arasında dolaşırken bir azizle karşılaşır ve onun ardından şu tarihi tespiti yapar:

"Tanrı öldü! Tanrı ölüyor! Onu öldüren biziz! Hepimiz katiliyiz onun!"

Bu ifade, ateist bir zafer çığlığından ziyade, Batı medeniyetinin yüzyıllardır üzerine inşa ettiği ahlaki, metafizik ve kültürel temellerin çöküşünün ilanısıdır. Tanrı'nın ölümü, insanın artık dışsal bir otoriteye, göksel bir yasaya veya öte dünya vaadine dayanarak yaşayamayacağı anlamına gelir.

Artık insan, kendi değerlerini kendisi yaratmak, kendi pusulasını kendisi bulmak zorundadır. Nietzsche, bu noktada eski tabuların ve dogmaların yıkılması gerektiğini savunur.

Zerdüşt, insanlara Üstinsan'ı müjdelediğinde, halk bu fikri anlamaz; hatta onunla alay eder. Bunun üzerine Zerdüşt, insanlığın düşebileceği en konforlu ve en tehlikeli çukuru tasvir eder: Son İnsan.

"Ne! Acı nedir ki? Ben çoktan onu da öğrendim," der son insan ve göz kırpar. "İnsanlar artık eskisi gibi aptallıklar etmiyorlar; yaşasın aşk ve rekabeti ortadan kaldıran sıcak banyolar! Herkes aynı şeyleri ister, herkes eşittir: Başka türlü düşünenler kendi rızalarıyla deli hastanesine giderler."

Son insan; büyük tutkuları, idealleri, riski ve yaratıcı huzursuzluğu reddeden; yalnızca konfor, sağlık, küçük zevkler ve güvenlik peşinde koşan vasat bir varlıktır. Nietzsche, modern insanın bu tehlikeli düzlüğe evrilmesine karşı şiddetli bir uyarıda bulunur.

Üstinsan ise rahatı değil, sürekli aşmayı, zorluğu, kendi sınırlarını zorlamayı ve yaratıcı acıyı göze alan kimsedir.

Kitabın derin katmanlarında iki temel kavram öne çıkar: Güç İstenci (Wille zur Macht) ve Ebedi Dönüş (Ewige Wiederkunft). Güç istenci, hayatta kalma mücadelesinden ziyade, insanın kendini aşma, biçimlendirme ve varoluşuna anlam katma dürtüsüdür.

Ebedi Dönüş düşüncesi ise insanın hayatla kurduğu ilişkiyi test eden en ağır ve en büyüleyici imtihandır. Zerdüşt'ün karşılaştığı en büyük canavar, "en ağır yük" olan bu düşüncedir: Yaşadığın, yaptığın, acı çektiğin ve mutlu olduğun her anın, en ince detayına kadar sonsuz kez, aynı sıra ve düzenle tekrar yaşanacak olduğunu bilseydin...

Bu, hayata duyulan coşkulu bir "Evet!" çığlığı mıdır, yoksa korkuyla kaçış mı?

"Hayatı bir kez daha, hem de sonsuz sayıda yeniden yaşamak ister miydin? Ve her acı, her neşe, her düşünce ve iç çekiş, hayatında ne varsa sana aynı sırayla geri dönecektir; hem de tek bir istisna olmaksızın!"

Bu düşünce, insanın hayatındaki hiçbir anı boşa harcamaması, kaderini pasifçe kabullenmek yerine onu bir sanat eseri gibi sahiplenmesi gerektiği fikrini aşılar.

Böyle Buyurdu Zerdüşt, kolay okunan bir roman değildir; sabır, derinlik ve okurun kendi iç dünyasıyla yüzleşmesini gerektiren bir felsefi serüvendir. Nietzsche, bu eserinde hazır dogmalar sunmaz; aksine okuru kendi uçurumlarıyla baş başa bırakır.

Zerdüşt'ün dağındaki yalnızlığı gibi, insanın kendi özgürlüğünü ve kendi değerlerini kurma süreci de çetin ve yalnız bir yoldur.

Ancak bu yolda yürümeyi göze alanlar, "üstinsan" olma idealine bir adım daha yaklaşacak ve kendi hayatlarının yaratıcısı olma gücünü ellerinde hissedeceklerdir.

Kitap, karanlığın içinden doğan bir aydınlanma çağrısı olarak edebiyat ve felsefe raflarındaki haklı yerini korumaktadır.

Ahmet Haşim'in hayatının son döneminde kaleme aldığı ve ölümünden kısa bir süre önce, 1928 yılında yayımlanan "Bize Göre", Türk edebiyatının inşasında fıkra ve sohbet türünün en zarif, en melankolik ve en entelektüel örneklerinden biridir. Beş Şehir'in yazarı Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Türkçenin en hassas mîmarı olarak tanımladığı Haşim, bu eserinde sadece dönemin İstanbul'unu değil, insan psikolojisini, doğayı, estetik algısını ve kendi ruhsal çölünü adeta bir nakkaş titizliğiyle kağıda döker.

Eser, ismini haklı çıkaracak şekilde bütçesiyle, zevkiyle, yalnızlığıyla ve hayal kırıklıklarıyla tamamen "bir şairin penceresinden" dünyaya bakan öznel bir panorama sunar.

Kitap; gezi izlenimlerinden toplumsal eleştirilere, estetik tartışmalarından günlük hayatın sıradan detaylarına kadar geniş bir yelpazeye uzanan kısa makalelerden oluşur. Ancak yazıları hangi vesayetle kaleme alırsa alsın, Haşim'in kalemi hep aynı noktaya döner: Güzellik arayışı ve bu arayışın getirdiği hüzün.

Haşim'in fıkralarında doğa, arka planda kalan sıradan bir dekor asla değildir. Özellikle akşam vakti, onun şiirlerinde olduğu gibi düz yazılarında da başroldedir. Gündüzün kaba gerçeğinden, şehrin gürültüsünden ve insan yüzlerinin yıpratıcı sıradanlığından kaçan şair, sığınağı akşamın alaca karanlığında bulur. Kitaptaki birçok satır, onun dış dünya ile kurduğu estetik mesafeyi gözler önüne serer:

"Akşam... Yine akşam... Yine akşam... Bir sırma kemerdir suya yazılan akşam..." (Şiirlerindeki bu meşhur ezgi, düz yazılarındaki melankolik atmosferin deimi yerindeyse imzasıdır.)

Gündüzün netliği ve acımasız ışığı yerine, akşamın eşyasının silikleştiği, hayallerin gerçeğe karıştığı o "müphem" anları tercih eder. Kitapta yer alan doğa tasvirleri, dış dünyanın gördüğümüzden ibaret olmadığını, asıl gerçeğin bizim ona yüklediğimiz anlamda saklı olduğunu fısıldar.

Ahmet Haşim denildiğinde akla ilk gelen şey fildişi kuleye çekilmiş, halktan kopuk bir şair profili gelir. Oysa Bize Göre'yi dikkatle okuyanlar, onun toplumsal aksaklıkları, batılılaşma özentiliğini, bürokrasinin hantallığını ve insan tabiatının gülünç zaaflarını ne kadar keskin bir gözle yakaladığını hemen fark ederler.

Ancak Haşim, bu eleştirileri yaparken asla kaba bir polemiğe girmez. Onun silahı zarafet, iğnesi ise ince bir alaydır. İstanbul'un değişen çehresi, sokaklardaki kargaşa, medeniyet adına yapılan yanlış hamleler onun kaleminde mizahi ama acı birer gerçeğe dönüşür. Toplumun içine düştüğü yapaylığı şu cümlelerle eleştirir:

"Bizde garplılaşmak, gerçeği anlamaktan ziyade şekle tapınmak olmuştur. Hayatın derinliklerine inemeyenler, yüzeydeki parlak cilere aldanırlar."

Haşim, Bize Göre'deki yazılarında sanatın ne olması gerektiğine dair görüşlerini de pekiştirir. Saf şiir (öz şiir) anlayışının öncüsü olan yazar, düz yazılarında bile kelimelerin ses değerine, ritmine ve uyumuna büyük bir hassasiyet gösterir. Ona göre sanat, bir şeyler öğretmek ya da bir tezi kanıtlamak için yapılmaz; amaç, insanda estetik bir duygu uyandırmaktır.

Edebiyatın ve sanatın, kaba faydacılıktan uzak durması gerektiğini şu sözlerle savunur:

"Şiir, düz yazıya çevrilemeyen ahenkli bir sözdür. Manadan ziyade musikiye yaklaşır; anlam, bir rüyanın etrafındaki tül gibidir; onu tamamen görünür kılmak büyüyü bozar."

Bize Göre, Servet-i Fünûn ve Fecr-i Âti dönemlerinin o ağır, Arapça ve Farsça kelimelerle örülü dilinden sıyrılma çabasının en güzel örneklerindendir. Haşim, bu eserde daha sade, daha akıcı ama bir o kadar da zengin bir Türkçe kullanmıştır. Cümle yapıları adeta birer tablo gibidir; her kelime yerli yerindedir ve hiçbiri fazlalık gibi durmaz.

Kitaptaki her bir yazı, kısa oluşuna rağmen okuyucuyu derin bir düşünce seyahatine çıkarır. Yazar, büyük felsefi meseleleri bile günlük hayatın içinden küçük bir detayla (bir sokak köpeği, eski bir İstanbul konağı, akşam ezanı sesi ya da trende geçen bir yolculuk) harmanlayarak anlatır.

Ahmet Haşim'in Bize Göre'si, üzerinden yüzyıla yakın bir zaman geçmesine rağmen tazeliğini ve büyüleyiciliğini korumaktadır. Bu eser; hayatın hızına yetişmeye çalışan modern insana "dur, etrafına bak ve hisset" diyen melankolik bir davettir.

Kitabın sayfalarını kapatırken kulaklarınızda çınlayan şey, yalnız bir ruhun, güzelliği arayan hassas kalbinin ve Türkçenin en zarif üsluplarından birinin yankısıdır. Haşim, kendi aynasında bize bizi anlatmış, kitabın adını haklı çıkararak fısıldamıştır: Evet, tam da bize göre...

Türk edebiyatının en köklü dönüşüm dönemlerinden biri, toplumsal yapıların çözülüşüyle birlikte bireylerin iç dünyasında kopan fırtınalardır. Bu fırtınanın en net hissedildiği merkezlerden biri, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun usta kalemiyle hayat bulan Kiralık Konak romanındaki o ihtişamlı ama içi boşalmış konaktır. Tanzimat'la başlayan, Meşrutiyet'le hız kazanan ve Birinci Dünya Savaşı'nın yıkıcı eşiğine dayanan batılılaşma rüzgârı, Türk toplumunu üç ayrı neslin çatışması üzerinden bu konağın duvarları arasında buluşturur.

Roman, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemindeki zihniyet değişimini absürt ya da karikatürize etmeden, acı bir gerçeklikle masaya yatırır. Bu değişimin en somut kanıtı, aynı çatı altında yaşayan üç farklı kuşaktır:

Naim Efendi (Birinci Nesil): Tanzimat zihniyetinin son temsilcisidir. Geleneklerine bağlı, sadık, ağır başlı ve eski hayat tarzının nezaketini temsil eden Naim Efendi, konağın hem sahibi hem de yaşanan trajedinin en sessiz tanığıdır.

Servet Bey (İkinci Nesil): Batı hayranlığının yanlış anlaşılmış biçimini temsil eder. Geleneksel değerleri küçümseyen, hayatı sadece şekilsel bir alafrangalıktan ibaret sanan Servet Bey, ne doğulu ne batılı olabilmiş arada kalmış bir kuşağın simgesidir.

Cemil ve Seniha (Üçüncü Nesil): Köklerinden tamamen kopmuş, hiçbir değere bağlı olmayan, hazcı ve sorumsuz bir gençliği temsil ederler. Özellikle Seniha karakteri, romanın merkezindeki ahlaki ve toplumsal çöküşün en keskin aynasıdır.

Yazar, bu üç neslin çatışmasını okura aktarırken dönemin ruhunu şu çarpıcı tespitle özetler:

"Naim Efendi, bu evde kendisini asırlık bir çınarın gövdesine tutunmaya çalışan kuru bir yaprak gibi hissediyordu. Etrafındaki her şey hızla akıp gidiyor, kendisi ise durduramadığı bir zamanın gerisinde yapayalnız kalıyordu."

Konağın kendisi, romanda sadece bir mekân değil, adeta yaşayan bir karakterdir. Adının "Kiralık Konak" olması bile başlı başına bir trajedidir. Eski ihtişamını, manevi değerlerini ve bereketini yitiren bu devasa yapı, artık geçmişin hatıralarını barındıramayacak kadar yorgundur. Servet Bey'in batılılaşma özentisi uğruna konağın odalarını kiraya vermesi, aslında zihniyetin ve değerlerin de nasıl "kiralandığının", yani başkalaştığının göstergesidir.

Konaktaki bu fiziksel ve ruhsal çürüme, dönemin aydın profiliyle de doğrudan ilişkilendirilir. Romandaki Hakkı Celis karakteri, bu noktada saf bir ruhun trajedisini gözler önüne serer. Batılılaşmayı yanlış yerlerde arayan Seniha'ya duyduğu imkansız aşk ve sonrasında savaşın dehşetiyle yaşadığı uyanış, onun karakterini dönüştürür. Hakkı Celis, tıpkı Naim Efendi gibi, bu değişimin kurbanı olur ancak o, safiyetini koruyarak veda eder hayata.

Kiralık Konak, yalnızca bir ailenin dağılışını anlatmaz; bir imparatorluğun kültürel bunalımını, kimlik arayışını ve yanlış batılılaşmanın doğurduğu acı neticeleri gözler önüne serer. Yakup Kadri, nesiller arasındaki uçurumu derin bir psikolojik tahlille işlerken, okura şu temel soruyu sordurur:

"Kendi köklerinden kopan bir toplum, hangi rüzgârın savurmasına razı gelir?"

Bugün dönüp arkaya baktığımızda, Kiralık Konak'ın sayfaları arasında gezinirken karşılaştığımız manzara hâlâ taze ve düşündürücüdür.

Eser, modernleşme sancılarını anlamak ve geçmiş ile gelecek arasındaki kopuşu kavramak adına edebiyatımızın zamansız bir başyapıtı olarak parlaklığını korumaktadır.

“Unutunuz! En iyi intikam bu değil mi?”

Kiralık Konak –
Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU

İL TEMSİLCİLERİMİZ

İSTANBUL - İLKNUR AYDIN

KONYA - AHMET FARUK SULA

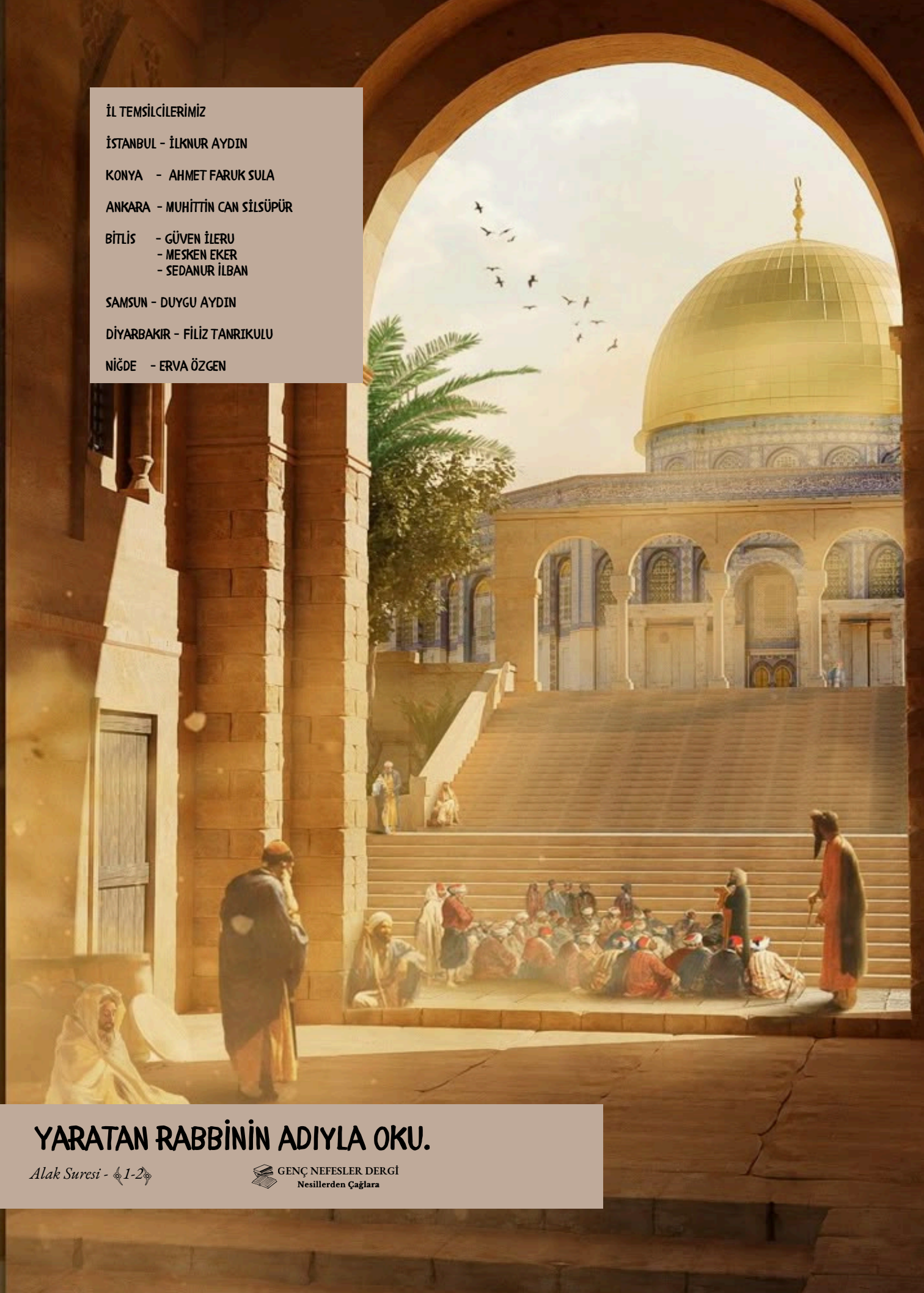
ANKARA - MUHİTTİN CAN SİLSÜPÜR

BİTLİS - GÜVEN İLERU
- MESKEN EKER
- SEDANUR İLBAN

SAMSUN - DUYGU AYDIN

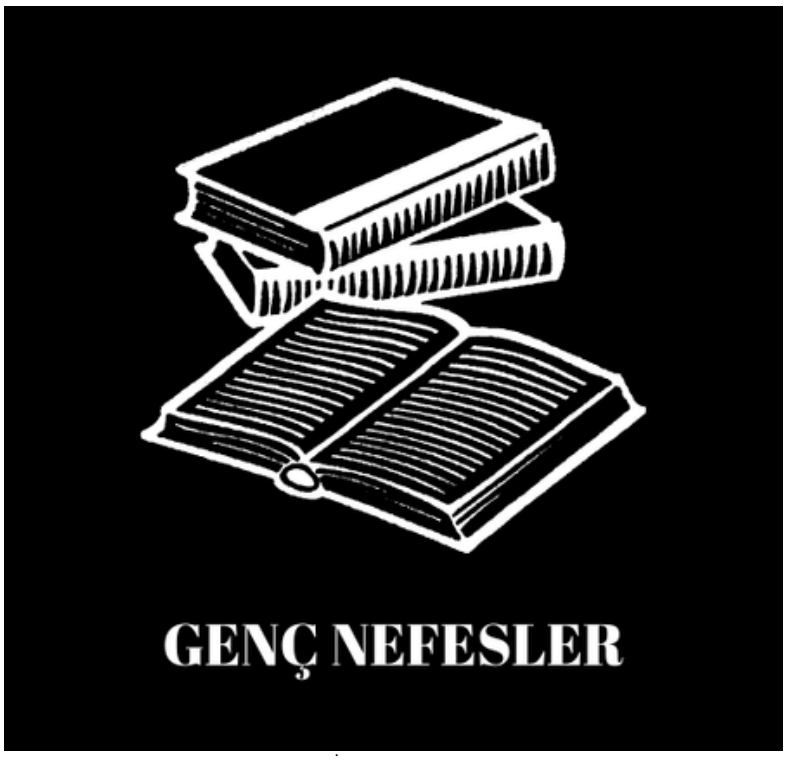
DİYARBAKIR - FİLİZ TANRIKULU

NİĞDE - ERVA ÖZGEN

YARATAN RABBİNİN ADIYLA OKU.

Alak Suresi - 1-2

GENÇ NEFESLER

İNTİBAH

Bu şeb de geçse, diyorum, şu karanlık gece!
Şu fecre doğru açan gözlerim kapandıkça
Geçer, evet, bu da geçer, geçer bu leyle-i tar;
Şu son tıkırtı ki beynimde gürler, inler, erir;
İntibah ile parlar bu mülk-i hürriyyet

Tevfik Fikret

200 TL
ISSN 3062-1879